

ถนนทุกสาย มุ่งสู่ Rio

การประชุมสหประชาชาติ
ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (UNCSD)

สัมภาษณ์พิเศษ

อนันต์ อศวโสภณกุล

ผอ. ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

: กูรูดัชนีอุตสาหกรรม

ปรับบทความท้าทาย

การพัฒนาอุตสาหกรรมไทย

ที่ควรรู้ก่อน

รอดพ้นวิกฤติตามวิถีญี่ปุ่น

“OTAGAI Business Continuity”

การเชื่อมโยงระบบพลังงาน

ในอาเซียนกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย

สินค้า

Remanufacturing

สำนักงาน | OFFICE
เศรษฐกิจอุตสาหกรรม | OF INDUSTRIAL ECONOMICS
www.oie.go.th

วารสาร

เศรษฐกิจ

INDUSTRIAL ECONOMICS JOURNAL

อุตสาหกรรม

ปีที่ 8 ฉบับที่ 28 เดือนเมษายน - มิถุนายน พ.ศ. 2555 ISSN : 1905-0992

บทบรรณาธิการ

ในการพัฒนาทุกอย่างสู่ความยั่งยืนนั้นสิ่งสำคัญคือต้องทำร่วมกัน และ “การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (Rio+20)” ที่จัดขึ้นกลางปีนี้ ณ ประเทศบราซิล จะเป็นวาระสำคัญให้ประเทศทั่วโลกได้มาหาแนวทาง “พัฒนา” ร่วมกันอีกครั้ง รายละเอียดมีให้อ่านในเล่มค่ะ

การพัฒนาอุตสาหกรรมไทยให้ยั่งยืนด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นอีกเรื่องน่าสนใจ และบริบทความท้าทายการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยมีอะไรบ้างก็ควรรู้ไว้แน่ะคะ

“การเชื่อมโยงระบบพลังงานในอาเซียนกับการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย” ทำให้เราเห็นภาพ “พลังงานเพิ่ม” หากประชาคมอาเซียนเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้

“รอดพ้นวิกฤติตามวิถีญี่ปุ่น “OTAGAI Business Continuity” ...ทางรอดประเทศไทย?” อีกเรื่องที่น่าอ่านน่าติดตาม

สัมภาษณ์พิเศษ อนันต์ อัครโสภณกุล ผอ.คส. : ภาครัฐขึ้นอุตสาหกรรม เล่าถึงการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมที่วันนี้สามารถฉายภาพอุตสาหกรรมของประเทศได้เป็นอย่างดี

หน้าฝนปีนี้...สำคัญที่สุดต้องระวังสุขภาพไว้ก่อนนะคะ

ด้วยความปรารถนาดี
บรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

นายโสภณ ผลประสิทธิ์	ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
นายอภิวัฒน์ อสมภรณ์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
นายพิชัย ตั้งชนะชัยอนันต์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
นายวีรศักดิ์ ศุภประเสริฐ	ผู้เชี่ยวชาญด้านขึ้นและเตือนภัยอุตสาหกรรม
นางอัจฉริยา เทพพัฒนพงศ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ
นายอิทธิชัย ปัทมสิริวัฒน์	ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
นางสาวนพมาศ ช่วยนุกูล	ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม

บรรณาธิการบริหาร

นางวาริ จันทรเนตร	ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง
-------------------	----------------------------

คณะบรรณาธิการ

นายอานนท์ เศรษฐกิจกร, นางสาวสมพิศ นาคสุข, นางวิภาวรรณ เขียมศิริ, นางสาววรางคณา พงศาปาน, นางบุตรี เทียมเทียบรัตน์, นายชัยพร มานะกิจจงกล, นายกฤษฏา นุรักษ์, นายบุญอนันต์ เศวตสิทธิ์

ออกแบบ/พิมพ์ บริษัท เอส เอ็ม ซี คอร์เนอร์ จำกัด โทร. 02 721 4375

โดย นายสมศักดิ์ จันทนายนต์

สารบัญ

เรื่องเด่นประจำฉบับ : ถนนทุกสายมุ่งสู่ Rio
การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (UNCSD)

บทความพิเศษ สคอ. :
พัฒนาอุตสาหกรรมไทยให้ยั่งยืน
ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

รอดพ้นวิกฤติตามวิถีญี่ปุ่น
“OTAGAI Business Continuity”

ภาวะและแนวโน้มเศรษฐกิจอุตสาหกรรม :
ดัชนีอุตสาหกรรมไตรมาส 1 ปี 2555

บริบทความท้าทาย
การพัฒนาอุตสาหกรรมไทยที่ควรรู้ก่อน

สัมภาษณ์พิเศษ : อนันต์ อัครโสภณกุล
ผอ.ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
: ภาครัฐขึ้นอุตสาหกรรม

การเชื่อมโยงระบบพลังงานในอาเซียน
กับการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย

3 จังหวัดแดนอีสาน
ฐานการผลิตใหม่ที่น่าจับตามอง

สคอ. พบผู้ประกอบการ :
สินค้า Remanufacturing

นานาสาระ : เทคนิคการจัดทำโครงการอัจฉริยะ
Smart Project

เกร็ดความรู้คู่อุตสาหกรรมไทย :
SAFSA...ต้นแบบเครือข่ายความร่วมมือ
สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มแบบครบวงจร

OIE CLUB : เวทีเปิดรับความคิดเห็นและร่วมสนุก

รอบรู้เศรษฐกิจอุตสาหกรรม : กิจกรรมที่ผ่านมา

OIE BUSINESS INDICATOR : ตัวชี้วัดเศรษฐกิจ
ภาคอุตสาหกรรม The Early Warning System
of Industrial Economics: EWS-IE

สนใจรับเป็นสมาชิก วารสารเศรษฐกิจอุตสาหกรรม หรือให้ข้อเสนอแนะได้ที่ :

กลุ่มประชาสัมพันธ์และบริการห้องสมุด
สำนักบริหารกลาง สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
โทรศัพท์ : 0 2202 4274, 0 2202 4284
โทรสาร : 0 2644 7023 เว็บไซต์ : www.oie.go.th

บทความและข้อเขียนที่ปรากฏในวารสารฉบับนี้เป็นทัศนะส่วนบุคคลของผู้เขียน

ถนนทุกสาย มุ่งสู่ Rio

การประชุมสหประชาชาติ
ว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (UNCSD)

บุตรี เทียมเทียบรัตน์
สำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

ณ เวลานี้หากจะกล่าวว่า ถนนทุกสายมุ่งสู่ Rio ก็คงจะไม่ผิดนัก เพราะประเทศต่างๆ ทั่วโลกต่างก็กำลังเตรียมการอย่างหนักในการทบทวนผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาของตัวเเองสำหรับการเข้าร่วมการประชุม Rio+20 (ริโอพลัสทเวนตี้) ซึ่งเป็นการประชุมด้านสิ่งแวดล้อมใหญ่ระดับโลก ที่คาดว่าจะมีผู้เข้าร่วมประมาณ 60,000 คนจาก 150 ประเทศ ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ 20-22 มิถุนายน 2555 แล้ว Rio+20 คืออะไร ทำไมถึงมีความสำคัญขนาดที่ว่าภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาสังคม และประชาชนทั่วโลกจะต้องสนใจและให้ความสำคัญกันมากขนาดนี้ คงจะต้องมาทำความรู้จักกับ Rio+20 ให้มากขึ้นสักหน่อย

ความเป็นมา

Rio+20 เป็นชื่อที่เรียกสั้นๆ ของการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน (United Nations Conference on Sustainable Development-UNCSD) ซึ่งจะจัดขึ้นที่กรุงริโอเดจาเนโร เมืองหลวงของประเทศบราซิล ระหว่างวันที่ 20-22 มิถุนายน 2555 โดยจะเป็นการครบรอบ 20 ปีของการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (United Nations Conference on Environment and Development-UNCED) หรือ “Earth Summit” ที่ นครริโอเดจาเนโร ในปี ค.ศ. 1992 และครบรอบ 10 ปี ของการประชุม The World Summit on Sustainable Development (WSSD) หรือการประชุม Rio+10 ที่กรุงโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ ในปี ค.ศ. 2002

ผลจากการประชุม Earth Summit และ World Summit ทั้งสองครั้งที่ผ่านมาทำให้ทิศทางเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมและ

การพัฒนาที่ยั่งยืนมีแนวทางที่ชัดเจนมากขึ้น เพราะได้มีการรับรองเอกสารที่ถือเป็นหลักการของเรื่องสิ่งแวดล้อมหลายฉบับด้วยกัน ได้แก่

1. ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (Rio Declaration on Environment and Development) เป็นหลักการเกี่ยวกับสิทธิและความรับผิดชอบของสหประชาชาติในการดำเนินงานพัฒนาเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งเป็นแนวทางให้ประเทศต่างๆ ในโลกนำไปปฏิบัติให้บรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป
2. แผนปฏิบัติการ 21 (Agenda 21) ซึ่งถือเป็นแผนแม่บทหรือพิมพ์เขียวของโลกในการดำเนินการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
3. ปฏิญญาโจฮันเนสเบิร์ก (Johannesburg Declaration)
4. แผนการดำเนินงานโจฮันเนสเบิร์ก (Johannesburg Plan of Implementation-JPOI) เป็นกรอบแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ 21 และข้อตกลงอื่นๆ โดยอาศัยหลักการการพัฒนามีบูรณาการด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และหลักการความรับผิดชอบร่วมกัน
5. แถลงการณ์เกี่ยวกับหลักการด้านป่าไม้ (Statement of Forest Principle) เป็นแนวทางสำหรับการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ยังมีอนุสัญญาสำคัญอีก 2 ฉบับ ได้แก่

1. กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework convention on Climate Change – UNFCCC)
2. อนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity –CBD)

วัตถุประสงค์หลักของการประชุม

1. เพื่อเป็นการให้คำมั่นและยืนยันพันธกรณีทางการเมืองในการดำเนินการด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. เพื่อประเมินความก้าวหน้าและทบทวนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืนของแต่ละประเทศที่ผ่านมา และสิ่งที่ประชาคมโลกต้องดำเนินการต่อไป
3. ตอรับการพัฒนาใหม่ๆ และความท้าทายในอนาคต

หัวข้อหลักของการประชุม

การประชุม Rio+20 มีหัวข้อหลัก (Theme) 2 เรื่อง ได้แก่

1. เศรษฐกิจสีเขียวในบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืนและการขจัดความยากจน (Green Economy in the Context of Sustainable Development and Poverty Eradication)

แนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวไม่ได้เน้นเฉพาะการพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อมหรือเศรษฐกิจด้านใดด้านหนึ่ง แต่จะต้องคำนึงถึงการพัฒนาทางสังคมด้วย ทั้งนี้ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) ได้ให้คำนิยามกว้างๆ ของเศรษฐกิจสีเขียวว่าหมายถึง “ระบบเศรษฐกิจที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์ เพิ่มความเป็นธรรมทางสังคม และในขณะเดียวกันก็สามารถ

ลดความเสี่ยงทางด้านสิ่งแวดล้อมและปัญหาความขาดแคลนของทรัพยากรลงได้” ซึ่งในการที่แต่ละประเทศจะนำแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวไปใช้ในทางปฏิบัติ จะสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมของมาตรการภายในและการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในแต่ละประเทศ โดยอยู่บนพื้นฐานของปฏิญญาริโอ และ Agenda 21 โดยมี 7 ประเด็นหลักที่จะกล่าวถึงคือ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการใช้พลังงาน ความแออัดในชุมชนเมือง วิกฤตอาหาร การใช้ทรัพยากรน้ำ มหาสมุทรและชายฝั่ง และการเกิดภัยทางธรรมชาติ

2. กรอบเชิงสถาบันเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Institutional Framework for Sustainable Development – IFSD)

หมายถึง การมีกลุ่มโครงสร้าง องค์กร เครือข่ายและการจัดการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม และการนำนโยบายไปปฏิบัติ และมาตรการบังคับใช้ ซึ่งปัจจุบันมีหลายหน่วยงานของสหประชาชาติที่ดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม แต่ยังคงขาดหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ประสานงาน ดังนั้นการประชุม Rio+20 นี้จึงน่าจะมีแนวโน้มหรือแนวทางในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมของโลกให้มีประสิทธิภาพได้

ความท้าทายของการประชุม Rio+20

1. การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจะต้องมีการบูรณาการทั้งสามเสาหลักให้เกิดความสมดุลกัน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งที่ผ่านมาการพัฒนาของแต่ละประเทศยังมุ่งเน้นไปในด้านใดด้านหนึ่งเป็นพิเศษ อาจด้วยผลของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้หลายประเทศต้องใช้ทรัพยากรในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาที่

ปิดเบี้ยว ซึ่งก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ปัญหาความยากจน ยิ่งทวีความรุนแรง จนไม่อาจเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ประเด็นเจรจาในการประชุม Rio+20 มีความหลากหลาย ซับซ้อนมาก และมีผู้เล่นในการเจรจาที่มากขึ้น (มีองค์กรพัฒนาเอกชน และบริษัทข้ามชาติซึ่งเข้ามามีบทบาทมากขึ้น) ซึ่งแต่ละฝ่ายมีแนวคิดด้านการพัฒนา และจุดยืนที่แตกต่างกันมาก และยังไม่สามารถตกลงกันได้ เช่น ระหว่างกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว กับกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา จึงต้องสะท้อนความคิดเห็น ข้อเสนอ และข้อโต้แย้งที่หลากหลายของแต่ละฝ่ายลงในเอกสารผลลัพธ์การประชุม ทำให้ร่างเอกสารผลลัพธ์ของการเจรจาที่มีชื่อว่า “The Future We Want” ซึ่งเดิมมีความยาว 19 หน้า ขยายเพิ่มเติมออกมาจนยาวถึง 200 กว่าหน้า ทำให้บรรยากาศในการเจรจามีความยุ่งยากในการหาข้อตกลง

ประเทศไทยกับการเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมการประชุม

ในส่วนของการเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมการประชุม Rio+20 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักของประเทศไทยในการประชุมได้มีการเตรียมการสำหรับการประชุม Rio+20 มาตั้งแต่ช่วงปลายปี 2553 และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประชุมสหประชาชาติที่ยั่งยืน ค.ศ.2012 (Rio+20) และคณะทำงานย่อย 3 ด้าน ได้แก่ คณะทำงานเพื่อเตรียมการด้านสภารัตถะ คณะทำงานเพื่อเตรียมการด้านงบประมาณ พิจารณา การบริหารจัดการและประชาสัมพันธ์ และคณะทำงานเพื่อกำกับกำกับการดำเนินงานจัดทำเอกสารเผยแพร่ Thailand Green Economy และ นิทรรศการ ซึ่งมีผู้แทนประกอบด้วยหลายองค์กรและภาคส่วนเข้า

ร่วมในองค์ประกอบ รวมทั้งกระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้เข้าร่วมอยู่ในคณะกรรมการเตรียมความพร้อมฯ และกรมโรงงานอุตสาหกรรมเข้าร่วมอยู่ในคณะทำงานเพื่อเตรียมการด้านสภารัตถะ โดยได้เข้าร่วมการประชุมและสัมมนาเผยแพร่ความรู้และเพื่อระดมสมอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งประสานงานร่วมกับหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางและท่าทีของประเทศไทยสำหรับการประชุมครั้งนี้ด้วย

กระทรวงอุตสาหกรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ภาคอุตสาหกรรมถือเป็นภาคการผลิตหลักที่มีศักยภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กระทรวงอุตสาหกรรมได้กำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทยที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย คือ “มุ่งสู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่สมดุลและยั่งยืน” ซึ่งให้ความสำคัญในการสร้างสมดุลการพัฒนาทั้งสามมิติ คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ด้านสังคมการเป็นอยู่ที่ดีด้านสิ่งแวดล้อม และรวมไปถึงด้านการใช้ศักยภาพด้านต้นทุนมนุษย์ด้วย

การประชุม Rio+20 ในเดือนมิถุนายน 2555 นี้ เป็นการประชุมด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญระดับโลก ไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อเป็นปรากฏการณ์ทุกๆ 10 ปี หรือเป็นแค่เพียงเวทีสำหรับการกล่าวถ้อยแถลงทางการเมืองที่สวยงามเท่านั้น หากแต่เป็นความหวังของประชาคมโลกที่จะมีแนวทางการดำเนินการ อย่างจริงจังในการผลักดันกระบวนการพัฒนาให้นำไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง ●

พัฒนาอุตสาหกรรมไทยให้ยั่งยืน ด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม

พัทธธีรา สุวรรณทัต

สำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

“ความสามารถของการพัฒนาวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยี และนวัตกรรม ในแต่ละประเทศ
เกี่ยวข้องกับลักษณะภูมิประเทศ”

สมมติฐานดังกล่าวมาจากข้อเท็จจริงใด

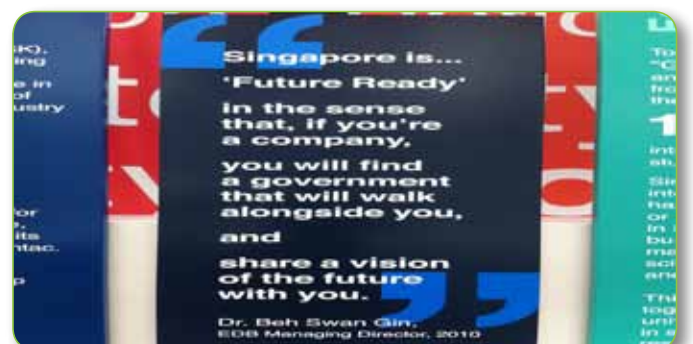
หากพิจารณาความพร้อมและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ประเทศไทยตั้งอยู่บนพื้นที่ลุ่ม มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน เป็นเส้นเลือดหล่อเลี้ยงทั่วทุกภูมิภาค นำมาซึ่งความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเกษตรกรรมทุกรูปแบบได้ตลอดทั้งปี ทั้งการเพาะปลูกและปศุสัตว์ นอกจากนี้ภูมิประเทศที่ตั้งอยู่ก็มีแนวตั้งรับภัยธรรมชาติ ทำให้เกิดภัยธรรมชาติหนักๆ น้อยครั้ง หากพายุมาทางฝั่งตะวันออกก็จะปะทะกับประเทศเวียดนามก่อน หรือถ้ามีพายุจากฝั่งตะวันตกมาก็มีพม่าเป็นแนวกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าคนไทยโชคดีที่เกิดในดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ จึงไม่มีเหตุจำเป็นใดที่คนไทยจะต้องสรรหาหรือพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีวิตหรือตอบสนองให้ตนเองอยู่อย่างสุขสบายขึ้น เพราะวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ก็มีความสุขสบายอยู่แล้ว

ในทางกลับกัน ประเทศที่ตั้งอยู่บนภูมิประเทศที่ขาดแคลนทรัพยากร หรือเกิดภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการดำรงชีวิต ย่อมทำให้คนในประเทศเหล่านั้นเกิดความจำเป็นที่จะต้องดิ้นรนเพื่อหาเครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือวิธีการแก้ปัญหาเพื่อความปลอดภัย หรือการแก้ปัญหาในขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยการพัฒนาสิ่งที่จะเป็นตัวช่วยหรือเครื่องมือ ซึ่งอาจจะเป็นวิทยาศาสตร์หรือทักษะ เทคโนโลยี และนวัตกรรม (Science or Skill, Technology, and Innovation: STI) ในที่นี้ขอยกตัวอย่างประเทศที่ใช้ STI ในการผลักดันนโยบายระดับชาติที่สำคัญ ดังนี้

ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งมีพื้นที่เล็กกว่ากรุงเทพมหานครเกือบ 3 เท่า แม้ทรัพยากรบุคคลจะมีน้อยแต่สิงคโปร์ก็สามารถพัฒนาบุคลากรภายในประเทศได้อย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งภายในประเทศ (Talent) หลากหลายสาขา

พร้อมทั้งดึงดูดบุคลากรแรงงานคุณภาพจากนอกประเทศในสาขาที่ตลาดแคลน จึงสามารถผลักดันประเทศให้ก้าวไปสู่ความเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงด้านโลจิสติกส์การค้า นอกจากนั้นรัฐบาลสิงคโปร์ยังมีวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนที่จะผลักดันให้เกิดการบริการครบวงจรด้านสุขภาพ โดยตั้งเป้าหมายให้เป็นประเทศศูนย์กลางด้านเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) โดยการดำเนินการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติสิงคโปร์ (Singapore Economic Development Board: EDB) ประเทศเกาหลีใต้ซึ่งเคยมีระดับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ต่ำกว่าไทยสามารถพัฒนาจนมีระดับเท่ากับไทยในปี 2525 และในปัจจุบันมีระดับที่สูงกว่าไทยแล้ว ในช่วงระยะ 30 ปีที่ผ่านมา เกาหลีใต้เริ่มใช้ STI เป็นนโยบายหลักในการผลักดันประเทศ โดยประกาศแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในประเทศด้าน STI และมีมาตรการส่งเสริมอย่างชัดเจน อาทิ การสนับสนุนเงินทุนการศึกษาให้เยาวชนภายในประเทศ จนปัจจุบันเกาหลีใต้มีบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 10,000 คน ถึงร้อยละ 60.6 สูงกว่าค่าเฉลี่ยที่ระดับร้อยละ 44.6 (ไทย ร้อยละ 8.6) นอกจากนี้ยังสนับสนุนภาคเอกชนให้ทำวิจัยทางด้าน STI เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์มาแข่งขันในระดับโลกจนภาคเอกชนเกิดความแข็งแกร่ง มีตราสินค้าชั้นนำในระดับโลกมากมาย อาทิ Samsung และ LG เป็นต้น

ประเทศอิสราเอล มีภูมิประเทศอยู่ท่ามกลางทะเลทราย แต่ก็สามารถสร้างประเทศให้เป็นโอเอซิส โดยการใช้เทคโนโลยีด้านการชลประทานด้วยระบบเพาะปลูกหยดน้ำทำให้การเกษตรกรรมมีประสิทธิภาพการผลิตสูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก โดยรัฐบาลอิสราเอลเห็นความสำคัญถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด และดำเนินนโยบายด้วยการอัดฉีดงบประมาณด้านการวิจัยและการพัฒนาสูงที่สุดในโลกถึงร้อยละ 4.65 ของ GDP (ที่มา: www.oecd.org ปี 2554)

Mission & Vision ของ EDB สิงคโปร์

สำหรับประเทศไทย ความ “เคยชิน” กับการไม่ต้องพัฒนาอันเนื่องมาจากเหตุผลของความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่มีอยู่ภายในประเทศอยู่แล้วนั้น อาจจะสนับสนุนสมมติฐานที่กล่าวมาข้างต้น สะท้อนผ่านหลักฐานทางตัวเลขทางเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับองค์กรในภาคเอกชนจนถึงนโยบายระดับชาติในอดีตจนถึงปัจจุบัน จากการสำรวจความสามารถทางการแข่งขันจากทั้ง 2 ค่าย ได้แก่ IMD (International Institute for Management Development) และ WEF (World Economic Forum) พบว่าไทยมีอันดับความสามารถทางการแข่งขันในภาพรวมในอันดับกลางๆ จากประเทศที่สำรวจทั้งหมด ซึ่งทั้ง 2 ค่ายแสดงตัวเลขด้าน STI ของไทยที่มีระดับต่ำกว่าตัวชี้วัดด้านอื่นๆ จึงจุดให้ภาพรวมของความสามารถทางการแข่งขันต่ำลง โดยสถาบัน IMD ได้จัดอันดับให้ไทยอยู่ในอันดับที่ 27 จากยอดการสำรวจทั้งหมด 59 ประเทศ ในปี พ.ศ. 2554 โดยค่ายนี้มีองค์ประกอบของการพิจารณาการจัดอันดับใน 4 ส่วน ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Performance) 2) ประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) 3) ประสิทธิภาพด้านธุรกิจ (Business Efficiency) และ 4) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) หากพิจารณาทั้ง 4 ด้าน จะพบว่าไทยมีอันดับในส่วนของประสิทธิภาพทางด้านเศรษฐกิจสูงที่สุด ในขณะที่ด้านโครงสร้างพื้นฐานของไทยนั้นอยู่ในอันดับต่ำสุด หากพิจารณาลงลึกในรายละเอียดระดับตัวชี้วัดย่อยของโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญคือโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ พบว่าไทยอยู่อันดับที่ 40 และโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยี อยู่อันดับที่ 52 และมีแนวโน้มที่ลดลงจากปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2553 อันดับที่ 48) สอดคล้องกับการจัดลำดับของค่าย WEF ที่ได้จัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันภาพรวมของไทยในปี 2554 เป็นอันดับที่ 39 โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ปัจจัยพื้นฐาน (Basic Requirement) 2) ปัจจัยเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน (Efficiency Enhancers) และ 3) ปัจจัยด้านนวัตกรรมและความเชี่ยวชาญ (Innovation and Sophistication) ทั้งนี้พบว่าปัจจัยด้านนวัตกรรมและ

ความเชี่ยวชาญ ไทยอยู่ในอันดับที่ 49 ซึ่งเป็นอันดับที่ต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับทั้ง 3 องค์ประกอบ นอกจากนั้นตัวเลขของค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนาของไทยมีอัตราเพียงร้อยละ 0.24 ของ GDP ซึ่งต่ำกว่าค่ามาตรฐานคือร้อยละ 1.55 ของ GDP

ความสำคัญของ STI กับภาคอุตสาหกรรมไทย

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าภาคอุตสาหกรรมไทยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ OEM (Original Equipment Manufacturer) โดยอุตสาหกรรมหลักในไทยจะเป็นสาขาการผลิตที่ต้องพึ่งพาแรงงานเป็นหลัก (Labor based production) ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า (โครงการศึกษาทิศทางอุตสาหกรรมไทยไปสู่ระดับโลก ของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและศูนย์บริการวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์) และมีตลาดสำคัญไม่กี่ตลาด เช่น ญี่ปุ่น และสหรัฐฯ โดยการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในระยะที่ผ่านมาได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตโดยส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากสัดส่วนการผลิตภาคเกษตรอุตสาหกรรมและบริการเปลี่ยนจากร้อยละ 1:3:6 ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 เป็น 1:4:5 ในช่วง 3 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2554)

จึงอาจกล่าวได้ว่าภาคอุตสาหกรรมเป็นภาคที่มีบทบาทสูงต่อระบบเศรษฐกิจไทย ในขณะที่ปัจจุบันไทยอาจต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่อันตราย เพราะส่วนที่มีบทบาทสูงนั้นกลับเป็นส่วนที่ไทยมีองค์ความรู้เป็นของตนเองน้อยมาก กล่าวคือ การผลิตส่วนใหญ่อาศัยปัจจัยทุน และพึ่งพาวัตถุดิบและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น โรงงานการผลิตของอุตสาหกรรม 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ปิโตรเลียม อิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์ และเครื่องใช้ ไฟฟ้า มักมีศูนย์การวิจัยและการพัฒนา และมีการกำหนดชิ้นส่วนและมาตรฐานการผลิตจากบริษัทแม่ (Head Quarter) ที่อยู่ในต่างประเทศ โดยไทยถูกใช้เป็นเพียงฐานการผลิต และประโยชน์ที่ได้ค่อนข้างจำกัดอยู่ในด้านการจ้างงาน และโรงงานขนาดย่อมและขนาดเล็กในการผลิตชิ้นส่วน นอกจากนั้นยังมีปัจจัยต่างๆ ที่อาจส่งผลให้แนวโน้มการย้ายฐานการผลิตไปต่างประเทศเพิ่มสูงขึ้น เช่น ต้นทุนการผลิตในประเทศเพื่อนบ้านต่ำกว่า นโยบายการปรับขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ ทำให้ต้นทุนมีแนวโน้มที่จะย้ายฐานการผลิตโดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาการสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในสาขาการผลิตที่ต้องพึ่งพาแรงงานเป็นหลัก ในขณะเดียวกันก็ยัง

ไม่สามารถแข่งขันกับกลุ่มประเทศที่มีสาขาการผลิตที่เน้นการใช้
นวัตกรรมหรือองค์ความรู้เป็นหลักได้

ยิ่งไปกว่านั้น แม้ว่าการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมจะ
มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในขณะที่การพัฒนาด้านสังคมและ
สิ่งแวดล้อมไม่สามารถปรับตัวได้ทัน ยังนำไปสู่ความไม่สมดุล
ระหว่างเศรษฐกิจสังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ซึ่งจะส่งผลให้โครงสร้างการผลิตมีความอ่อนแอและได้รับผลกระทบ
จากภาวะเศรษฐกิจโลกได้ง่าย

การที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจะให้ความสำคัญกับ
STI เพื่อสร้างองค์ความรู้ภายในอุตสาหกรรม อาจจะเป็นหนทาง
ที่จะทำให้ภาคอุตสาหกรรมไทยสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มแทนการ
ผลิตในลักษณะ OEM ที่มีวิธีการแก้ไขโดยการลดต้นทุนการผลิต
เพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นไปได้ยากในสถานการณ์ที่ทรัพยากรเริ่ม
ขาดแคลน ทั้งนี้ ภาครัฐซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนโครงสร้าง
พื้นฐาน (Facilitator) ควรมีทิศทางและแนวทางที่ชัดเจนในการ
พัฒนา STI ร่วมกับภาคเอกชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรม
อย่างยั่งยืนต่อไป

แนวทางการพัฒนาด้าน STI กับภาคอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน

จากภาพสะท้อนตัวชี้วัดในระดับมหภาค และการปรับตัว
ในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางด้าน
STI นั้นแสดงให้เห็นว่า แม้ไทยจะมีแนวนโยบายที่มีการพัฒนาด้าน
STI ในปัจจุบัน แต่ “ก้าว” แห่งการพัฒนาของไทยยังช้าและสั้นกว่า
ประเทศอื่น ซึ่งภาครัฐไทยเองก็มีข้อกังวลและตระหนักในปัญหา
ดังกล่าว และเริ่มให้ความสนใจในการแก้ปัญหา โดยกำหนดให้
นโยบาย STI บรรจุอยู่ในนโยบายแห่งชาติในยุทธศาสตร์ที่ 6 มีการ
จัดการสัมมนา “ทิศทางการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย” ในวันที่
24 กุมภาพันธ์ 2555 โดยคณะกรรมการการวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย สภาผู้แทนราษฎร ได้เชิญผู้ที่เกี่ยวข้อง
ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่สำคัญเข้าร่วมอภิปรายในด้าน STI โดย
ผู้ที่เกี่ยวข้องของภาครัฐได้ชี้แจงความพร้อมของหน่วยงานในด้าน
โครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนา STI ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับ
ค่อนข้างดีแล้ว สำหรับโครงสร้างพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ก็ได้
มีการจัดตั้งศูนย์วิจัยต่างๆ อาทิ BIOTEC NECTEC NANOTEC
และ MTEC เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีกลไกในการสนับสนุน
ภาคเอกชน ทั้งในด้านการเงินและการให้การสนับสนุนในด้าน
ต่างๆ อาทิ กองทุนเพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดย
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ร่วม
กับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (สกท.) สนับสนุน

การให้สิทธิและประโยชน์เพิ่มเติม ซึ่งรวมถึงในกรณีที่เป็นธุรกิจใหม่
ก็จะมีหน่วยงานที่ให้บริการในลักษณะที่เป็นศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ
(Incubator) อาทิ iTAP (Industrial Technology Assistance
Program) พร้อมทั้งมาตรการจูงใจเพื่อกระตุ้นให้ภาคเอกชนและ
นักลงทุนต่างชาติมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มมากขึ้นหรือ
ต่อยอดจากความสามารถทางเทคโนโลยีที่มีอยู่ ยกตัวอย่างเช่น
รายการในการทำวิจัยที่ผ่านการพิจารณาจากสำนักงานเลขานุการ
คณะกรรมการรับรองโครงการวิจัยและพัฒนา สามารถนำไปยกเว้น
ภาษีได้มากถึงร้อยละ 200 เป็นต้น โดยกระทรวงอุตสาหกรรมจะ
มีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้ภาคอุตสาหกรรมไทย การค้าและ
การบริการมีความเข้มแข็งขึ้นมา โดยเป็นผู้ที่ท่าบทบาทการกระตุ้น
(Catalyst) ให้ภาคอุตสาหกรรมไทยเห็นความสำคัญกับการพัฒนา
และใช้ความรู้ด้าน STI ในระดับองค์กรหรือผู้ประกอบการให้เกิด
ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ พร้อมทั้งหาช่องทางในการจะสนับสนุนให้
ภาคเอกชนสามารถเห็นว่างานวิจัย งานพัฒนาด้านเทคโนโลยีหรือ
การพัฒนาคุณภาพจะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์ขึ้นมาได้

แม้มาตรการการสนับสนุนและการส่งเสริมต่างๆ จาก
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จะเริ่มมีมากขึ้น แต่หากความเข้มแข็ง
ที่จะสร้างองค์ความรู้ซึ่งเป็น “รากฐาน” ของผู้ที่เป็นส่วนสำคัญใน
การสร้างอนาคตประเทศด้าน STI คือ “เยาวชน” กลไกที่สร้างมา
เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจคงใช้ไม่ได้เต็มที่ ซึ่งเห็นได้ชัดว่าจุดร่วมของ
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ (Key Success Factor) จากประเทศที่ยก
ตัวอย่างมา 3 ประเทศข้างต้นที่ภาครัฐดำเนินการคือการเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งให้กับภาคเอกชน โดยในระยะสั้นนั้นได้มีการดำเนิน
การมาแล้ว สำหรับในระยะยาวต้องเริ่มตั้งแต่การพัฒนาบุคลากร
ในระดับเยาวชนให้เห็นความสำคัญและพัฒนาความรู้ และความ
สามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ทางด้าน STI ที่ได้ศึกษามาต่อยอด
ให้เกิดการพัฒนาในแนวทางที่สร้างสรรค์ แม้จะเป็นแนวทางที่
ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการยาวนานและเห็นผลได้ช้ากว่า
ที่เยาวชนเหล่านั้นจะเติบโตไปสู่แรงงานในภาคอุตสาหกรรม แต่
นับว่าเป็นการใช้เวลาแก้ปัญหาอย่างคุ้มค่าและถูกจุดมากที่สุด ●

อ้างอิง :

- www.oecd.org ณ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2555
- www.tmc.nstda.or.th ณ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2555
- www.nstda.or.th ณ วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2555
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของ
ประเทศ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ปี 2554
- รายงานการศึกษาโครงการทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยไปสู่
ระดับโลก โดยสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
และศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รอดพ้นวิกฤตตามวิถีญี่ปุ่น "OTAGAI Business Continuity" ทางรอดประเทศไทยจริงหรือ?

ปัญหานัน ศรีสังข์

สำนักนโยบายอุตสาหกรรมมหภาค

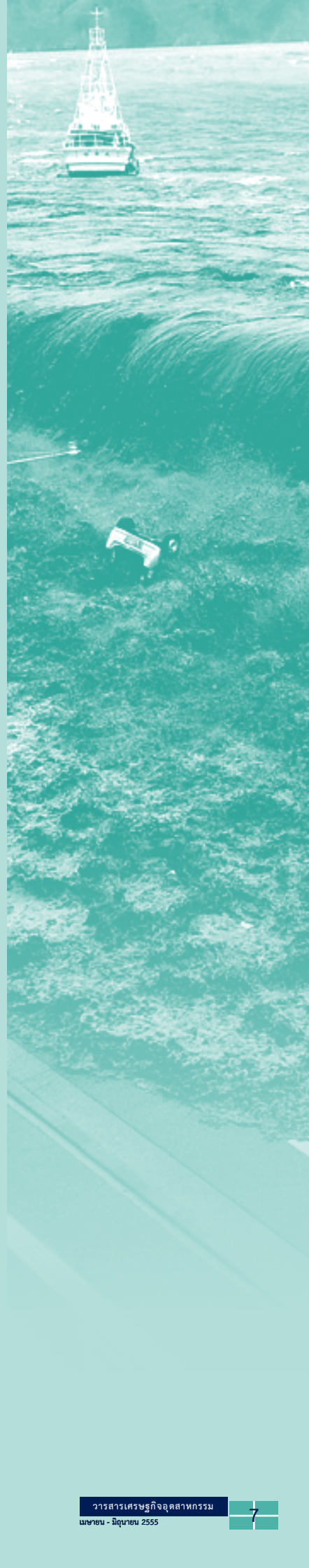
ป ปลายปี 2554 ประเทศไทยต้องเผชิญกับมหาอุทกภัย ภัยพิบัติทางธรรมชาติครั้งยิ่งใหญ่ที่นำมาซึ่งความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินอันยากจะประเมินค่าได้ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม อีกทั้งผลกระทบสืบเนื่องจากเหตุการณ์ดังกล่าว ยังคงรอการจัดการสะสางให้สำเร็จลุล่วงไปโดยเร็วโดยรัฐบาลชุดปัจจุบัน ซึ่งนำโดยนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของไทย นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จึงนับเป็นภาระอันใหญ่หลวงของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการฟื้นฟูและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัย และเตรียมการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นซ้ำรอยในอนาคตอันใกล้

ญี่ปุ่นเป็นประเทศลำดับต้นๆ ของโลก ที่ต้องประสบกับภัยพิบัติทางธรรมชาติซึ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นและบ่อยครั้งขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เหตุการณ์แผ่นดิน

ไหว 8.9 ริคเตอร์ และคลื่นยักษ์ซึนามิสูงกว่า 10 เมตร ถล่มชายฝั่งตะวันออกของประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2554 ซึ่งส่งผลให้เตาปฏิกรณ์โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะไดอิจิระเบิดจนเกิดการรั่วไหลของสารกัมมันตภาพรังสี ทำให้การดำเนินธุรกิจภายในประเทศญี่ปุ่นเกิดการหยุดชะงัก และหลายธุรกิจจำเป็นต้องปิดกิจการลงเนื่องจากผลกระทบของเหตุการณ์ภัยพิบัติครั้งนี้ แต่อย่างไรก็ดีภายในเวลาไม่นานนัก ญี่ปุ่นสามารถบูรณะซ่อมแซมประเทศและฟื้นตัวกลับมาเป็นอยู่บนเวทีเศรษฐกิจโลกได้อย่างเข้มแข็งอีกครั้ง โดยได้อ้างถึงกุญแจสำคัญที่นำไปสู่การผ่านพ้นวิกฤติหลายต่อหลายครั้งที่ผ่านมามาว่า ญี่ปุ่นได้ส่งเสริมการนำ “แนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องแบบโอตาไก (Otagai Business Continuity : Otagai BC)” มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมท่ามกลาง

สถานการณ์ปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน และภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้การดำเนินการตามแนวคิดดังกล่าว ให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจแบบพี่น้อง (Sister Clusters) ในห่วงโซ่การผลิตเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันในช่วงที่เกิดและหลังเกิดภัยพิบัติ เพื่อเตรียมการรับมือกับความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น และมีแนวโน้มจะส่งผลกระทบให้การดำเนินธุรกิจเกิดการติดขัดหรือหยุดชะงักได้

Otagai BC คืออะไร?

โอตาไก (Otagai/ お互い) เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่า ซึ่งกันและกัน, ร่วมกัน ส่วนแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (Business Continuity : BC) เป็นแนวคิดในการบริหารจัดการเพื่อให้ธุรกิจดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายในการวางแผนการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (Business Continuity Plan : BCP) เพื่อเตรียมการรับมือกับความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น และมีแนวโน้มจะส่งผลกระทบให้การดำเนินธุรกิจติดขัด/หยุดชะงักได้ ทั้งนี้ กระบวนการหลักในการบริหารจัดการธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (Business Continuity Management : BCM) ประกอบด้วย การวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจ (โดยประเมินผลกระทบและความเสี่ยง) การวางยุทธศาสตร์การดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (โดยกำหนดทางเลือก/วิธีการและระบุความต้องการ/ทรัพยากร) การจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (โดยกำหนดทีมงาน/กรอบแนวทางการดำเนินงาน) รวมทั้งการนำแผนไปปฏิบัติ ตรวจสอบติดตามแผน และปรับปรุงแผนอย่างต่อเนื่อง

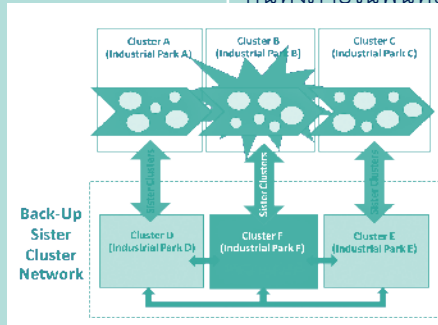
จากนิยามของ 2 คำสำคัญข้างต้น Mr. Daisuke Matsushima ผู้เชี่ยวชาญจากองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency : JICA) ได้ให้คำจำกัดความของแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องแบบโอตาไก (Otagai BC) ว่าหมายถึง “แนวคิดในการสนับสนุนช่วยเหลือกันในการผลิตในระดับเครือข่ายวิสาหกิจ (หรือในระดับนิคมอุตสาหกรรม) บนพื้นฐานของข้อตกลงเครือข่ายวิสาหกิจแบบพี่น้อง (Sister Cluster Agreement) ซึ่งดำเนินการล่วงหน้าเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายในห่วงโซ่อุปทานการผลิตในกรณีที่เกิดภัยพิบัติใดๆ” หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง แนวคิดนี้มีคำจำกัดความอย่างง่าย หมายถึง “การช่วยเหลือซึ่งกันและกันเมื่อเผชิญกับปัญหา (Help each other when in trouble)”

ด้าน Mr. Kazuhio Yoneda ประธานองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น ได้อธิบายความหมายของแนวคิดนี้ว่า หมายถึง “ความตกลงร่วมกันของกลุ่มธุรกิจหรือนิคมอุตสาหกรรม ในการสร้างเครือข่ายการผลิตสำรอง (หรือเครือข่ายวิสาหกิจแบบพี่น้อง) ไว้ในช่วงที่เกิดภัยพิบัติ”

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า 4 คำสำคัญที่ปรากฏอยู่ในคำจำกัดความข้างต้น ได้แก่ (1) การช่วยเหลือกัน (2) ข้อตกลง (3) เครือข่ายวิสาหกิจ/นิคมอุตสาหกรรม และ (4) ภัยพิบัติ/ปัญหา

การประยุกต์ใช้แนวคิด Otagai BC และเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster)

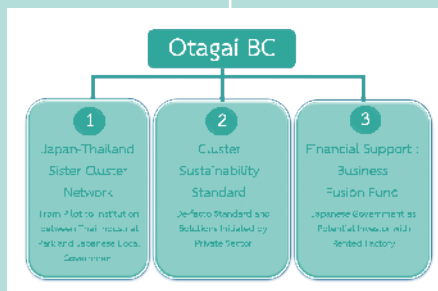
แนวทางการประยุกต์ใช้แนวคิด Otagai BC มาประยุกต์ใช้รับมือกับสถานการณ์น้ำท่วมในประเทศไทย ควรมุ่งเน้นเครือข่ายวิสาหกิจอุตสาหกรรมของไทยในเชิงพื้นที่ ซึ่งจำเป็นต้องช่วยเหลือกันทั้งภายในพื้นที่และระหว่างพื้นที่ใกล้เคียง เครือข่ายวิสาหกิจ

อุตสาหกรรมของไทยในที่นี้ จึงหมายถึง นิคมอุตสาหกรรมที่มีการกระจุกตัวกันของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ต่างๆ ซึ่งแม้ว่าเครือข่ายวิสาหกิจอุตสาหกรรม/นิคมอุตสาหกรรมของไทย จะกระจายตัวครอบคลุมทุกภาคทั่วประเทศ แต่อย่างไรก็ดี พื้นที่อุตสาหกรรมที่มีความหนาแน่นสูง

ยังคงอยู่ในพื้นที่จังหวัดภาคกลาง เช่น ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา กรุงเทพฯ สมุทรปราการ ซึ่งได้รับผลกระทบรุนแรงจากภัยพิบัติน้ำท่วมครั้งที่ผ่านๆ มา และมีความเสี่ยงสูงต่อการได้รับผลกระทบหากเกิดภัยพิบัติน้ำท่วมขึ้นอีก ดังนั้นหากเปรียบเทียบการกระจายตัวของพื้นที่อุตสาหกรรมของไทยกับญี่ปุ่นจะพบว่า ญี่ปุ่นที่มีการกระจายตัวมากกว่ามาก จึงมีความเสี่ยงน้อยกว่าในการได้รับผลกระทบต่อเหตุการณ์ภัยพิบัติในวงกว้าง กอปรกับญี่ปุ่นมีความร่วมมือทั้งภายในและระหว่างเครือข่ายวิสาหกิจในห่วงโซ่อุปทานที่เข้มแข็งและเหนียวแน่น การนำแนวคิด Otagai BC มาใช้จึงอาจได้รับประโยชน์เต็มที่และเกิดประสิทธิภาพมากกว่า

อนึ่ง หากมองภาพรวมอุตสาหกรรมการผลิตของไทยที่มีมูลค่ามหาศาล นับได้ว่าอุตสาหกรรมไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตในห่วงโซ่อุปทานทั้งในระดับภูมิภาคเอเชียและในระดับโลก ดังนั้นการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจที่มีความเหนียวแน่นยิ่งขึ้นทั้งภายในประเทศและระดับภูมิภาค โดยพร้อมจะช่วยเหลือกันอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถบริหารจัดการให้ธุรกิจดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องในทุกสถานการณ์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

เครือข่ายวิสาหกิจแบบพี่น้องระหว่างญี่ปุ่นกับไทยสู่แผนขับเคลื่อนเชิงกลยุทธ์

การผลักดันการนำแนวคิด Otagai BC มาใช้มีเป้าหมายเชิงนโยบายในระดับเครือข่ายวิสาหกิจ/นิคมอุตสาหกรรม ซึ่งเป็จุดกึ่งกลางระหว่างระดับโรงงานอุตสาหกรรมและระดับประเทศ

โดยจะกำหนดเครือข่ายวิสาหกิจแบบพี่น้อง (Sister Cluster) ผ่านการวิเคราะห์ที่ใช้แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และจัดทำระบบปฏิบัติการสำหรับผู้ประกอบการ SMEs รวมทั้งจะบริหารจัดการแรงงานฝีมือในภาคอุตสาหกรรมด้วย ซึ่งในแง่ของประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินการตามแนวคิด Otagai BC แบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ห่วงโซ่อุปทานการผลิต (Supply Chain) ทั้งไทยและญี่ปุ่นภายใต้ข้อตกลงร่วมกันในเครือข่าย

วิสาหกิจแบบพี่น้อง จะมีการสนับสนุน/ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (Back-up) ในสถานการณ์เร่งด่วน และมีความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ตรงกัน/เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (2) การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ไทยจะสามารถรักษาและส่งเสริมให้เกิดการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย ส่วนญี่ปุ่นจะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนเข้ามาในประเทศไทยผ่านกระบวนการของเครือข่ายวิสาหกิจ (3) ตราสินค้าไทย (Thai Brand) จะมีการส่งเสริมการสร้างสินค้าไทย-ญี่ปุ่นผ่านเครือข่ายที่มีความไว้วางใจกัน และ (4) มาตรฐานเครือข่ายวิสาหกิจ (Cluster Standard) ไทยจะสามารถขยายมาตรฐานของเครือข่ายวิสาหกิจของไทยออกไปในระดับภูมิภาค ทั้งระดับกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region : GMS) ระดับกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน และระดับเอเชีย ส่วนญี่ปุ่นจะเกิดความเชื่อมั่นในการลงทุนในประเทศไทยจากความเข้มแข็งของเครือข่ายวิสาหกิจของไทย

เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายหลักของแนวคิด Otagai BC คือ “การสนับสนุน/ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสถานการณ์ภัยพิบัติต่างๆ และการสร้างสรรค์ตราสินค้าของเครือข่ายห่วงโซ่อุปทาน” จึงกำหนด 3 กลยุทธ์หลักในการดำเนินงาน ได้แก่

1) สร้างเครือข่ายวิสาหกิจแบบพี่น้องระหว่างญี่ปุ่นกับไทย ซึ่งจะดำเนินการใน 3 ระยะ คือ (1) สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเปิดตัวโครงการนำร่อง และลงนามในข้อตกลงภายใต้เครือข่ายวิสาหกิจแบบพี่น้อง (2) สร้างแนวนโยบายบรรทัดฐานขององค์กร โดยลงทะเบียนผู้ประกอบการภายในเครือข่าย ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางธุรกิจผ่านกระบวนการที่เรียกว่า “Biz-Exchange” ที่ครอบคลุม Biz-Mission, Biz-Dialogue, Biz-Web ตลอดจนระบุพันธมิตรในเครือข่ายและตรารับรองคุณภาพ (ไทโคบัง) และ (3) สนับสนุนทางการเงิน โดยเฉพาะโรงงานที่เช่าพื้นที่และโรงงานในพื้นที่ Eco-town/ Smart City ส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งสนับสนุนเงินทุนภาครัฐ รวมทั้งผลักดันกองทุนร่วมทางธุรกิจเพื่อนวัตกรรม

2) สร้างมาตรฐานความยั่งยืนของเครือข่ายวิสาหกิจ : ไทยโคบัง ซึ่งมีการนำเสนอแนวคิดการสร้างตรารับรองคุณภาพที่แท้จริง (De-facto Hallmark) ที่เรียกว่า “ไทโคบัง (THAICOBAN)”

ที่มีลักษณะสำคัญ คือ ภาคเอกชนริเริ่มบนพื้นฐานของความต้องการจากการลงทุนภายนอก ไม่มีการรับรอง/รับประกันใดๆ แต่เป็นการจัดลำดับหมวดหมู่คล้ายจัดลำดับดาวในธุรกิจโรงแรม และเครือข่ายวิสาหกิจแบบพี่น้องเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ให้แก่ไทโคบังได้ ทั้งนี้ไทโคบังเป็นแนวคิดในการนำภูมิปัญญาและประสบการณ์ของไทยมาผนวกกับเทคโนโลยีและความรู้เชิงเทคนิคของญี่ปุ่น เพื่อสร้างตรารับรองคุณภาพที่มีศักยภาพในการแข่งขัน

ร่วมกันระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

3) สนับสนุนทางการเงิน : กองทุนร่วมทางธุรกิจเพื่อนวัตกรรม (Business Fusion Fund for Innovation (BFFI)) ภายใต้ข้อตกลงของเครือข่ายวิสาหกิจแบบพี่น้อง โดยเป็นกองทุนที่ลงทุนร่วมระหว่างไทยกับญี่ปุ่น

Otagai BC...ทางรอดประเทศไทยจริงหรือ?

แนวคิด Otagai BC มีแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมั่นให้แก่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ให้ความสำคัญกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และเป็นการเตรียมรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายภาคส่วน ดังนั้นการนำแนวคิดการพัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจแบบพี่น้องมาใช้ในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานการผลิตเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการได้ต่อเนื่อง ไม่เกิดภาวะการผลิต/การดำเนินกิจการหยุดชะงัก จึงนับว่าเป็นประโยชน์ต่อภาคอุตสาหกรรมและระบบเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งต้องมีการวางแผนรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ทั้งนี้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมายังประเทศไทย ประกอบด้วยนักลงทุนจากหลายประเทศ การดำเนินการตามแนวคิด Otagai BC จึงควรสามารถนำไปปรับใช้กับผู้ประกอบการจากประเทศอื่นได้ด้วย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อภาคอุตสาหกรรมของไทยในภาพรวม

นอกจากนี้ การนำแนวคิด Otagai BC มาใช้จำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบริบทและสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น กล่าวคือ ถึงแม้ว่าญี่ปุ่นได้เคยนำแนวคิดนี้ไปใช้และประสบความสำเร็จในกรณีเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวและคลื่นยักษ์สึนามิในญี่ปุ่นเมื่อเดือนมีนาคม 2554 เนื่องจากญี่ปุ่นมีความพร้อมในด้านต่างๆ อาทิ การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ/ความร่วมมือภายในนิคมอุตสาหกรรมที่มีความเหนียวแน่น ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการเมือง ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ สภาพสังคมที่มีวัฒนธรรมความสามัคคีและปรองดอง ความได้เปรียบด้านพื้นที่อุตสาหกรรมที่กระจายตัวอยู่ทั่ว

ประเทศ ทำให้สามารถนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการดำเนินการตามแนวคิด Otagai BC อาจเผชิญกับข้อจำกัดของทั้ง 2 ประเทศ เช่น ภาษาและวัฒนธรรม ความเข้าใจและไว้วางใจกันระหว่างผู้ประกอบการไทยและญี่ปุ่น ช่องว่างด้านราคาและมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ ด้วยเหตุนี้ **ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องพิจารณาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และข้อจำกัดต่างๆ อย่างรอบด้าน ก่อนนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมของไทย** กอปรกับพิจารณาแนวคิดอื่นที่เกี่ยวข้องร่วมด้วย เพื่อให้สามารถวางแผนทางในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ครอบคลุมประเด็นต่างๆ อย่างครบถ้วน และสามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้จริง

ในแง่การดำเนินการจัดทำแนวทางการสร้างเครือข่ายวิสาหกิจแบบพื้ร่อง ควรมียาระยะיעดครอบคลุมความร่วมมือต่างๆ ภายใต้ข้อตกลงเครือข่ายวิสาหกิจที่ชัดเจน ทั้งด้านการจัดทำมาตรฐานต่างๆ ร่วมกัน การส่งเสริมการจัดทำแผนการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (BC Plan) ประเด็นการเชื่อมโยงและช่วยเหลือกัน ในกรณีต่างๆ (เช่น เชื่อมโยง/ช่วยเหลือในเรื่องใดและอย่างไร แบ่งความช่วยเหลือเป็นกี่ระดับ) การนำเครื่องมือ/เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) มาใช้ในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพิจารณาความสอดคล้องกับข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศอื่นๆ ร่วมด้วย ทั้งนี้ในเรื่องการสนับสนุนด้านการเงิน ควรพิจารณาในเรื่องขอบเขตการสนับสนุน ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และผลกระทบจากการสนับสนุนด้านการเงินภายใต้กองทุนที่จัดตั้งขึ้นอย่างรอบคอบโดยละเอียดด้วย

สำหรับปัจจัยแห่งความสำเร็จของแนวคิด Otagai BC คือ ความร่วมมือบนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะระหว่างผู้ประกอบการภายในเครือข่ายวิสาหกิจแบบพื้ร่อง เนื่องจากมีความเป็นไปได้ที่มีกรณีผู้ประกอบการภายในเครือข่ายเป็นคู่แข่งทางธุรกิจกัน ซึ่งอาจทำให้ความร่วมมือในการดำเนินงานเป็นไปอย่างไม่เต็มที่ เกิดความล่าช้า ไม่สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที ดังนั้นการสร้างจิตสำนึก การตระหนักถึงความสำคัญ และความรู้ความเข้าใจในแนวทางการดำเนินงาน และประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันระหว่างทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ความร่วมมือภายในเครือข่ายวิสาหกิจแบบพื้ร่อง/นิคมอุตสาหกรรมมีความ เข้มแข็ง ดำเนินงานได้รวดเร็ว/มีประสิทธิภาพ/ทันท่วงที และการเชื่อมโยงความช่วยเหลือเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุกฝ่าย

อนึ่ง ผู้เขียนมีความเห็นและข้อสังเกตเพิ่มเติมในเรื่องการจัดทำแผน/นโยบาย/ยุทธศาสตร์เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและภัยพิบัติในอนาคต ที่ควรพิจารณาแนวทางการดำเนินงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว อย่างเป็นองค์รวม และครอบคลุมทุกระดับ เช่น การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้

แก่ภาครัฐกิจ/ผู้ประกอบการ/ชุมชน/ประชาชน การพัฒนาและส่งเสริม การเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจทั้งในระดับประเทศ ระดับอาเซียน ระดับเอเชีย และระดับโลก โดยพิจารณาความเชื่อมโยงเครือข่ายวิสาหกิจทั้งในเชิงห่วงโซ่อุปทานการผลิตของแต่ละสาขาอุตสาหกรรม และในเชิงพื้นที่ การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการสร้าง ความเชื่อมั่นแก่นักลงทุนและการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากมีผู้เกี่ยวข้อง/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในหลายภาคส่วน จึงควรคำนึงถึงประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรม และดำเนินงานอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ ตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประเทศไทยต่อประชาคมโลกทั้งด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม รวมถึงการท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

นอกจากนี้ การผลักดันแผนสู่การปฏิบัติอย่างรวดเร็ว และทันท่วงที มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับแผนการรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติ อีกทั้งเพื่อให้แผนที่จัดทำขึ้นมีความยั่งยืน จึงต้องมีการติดตาม/ประเมินผล และทบทวนเพื่อปรับปรุงแผนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้เกี่ยวข้อง/สาธารณชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

กล่าวโดยสรุป ภายใต้บริบทของความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โลกของเราต้องเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องและยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ การเตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์และบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน และการดำเนินธุรกิจอุตสาหกรรมในอนาคต จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการเดินตามรอยญี่ปุ่นในการนำแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องแบบโอตาไก (Otagai BC) มาประยุกต์ใช้กับประเทศไทยนั้น ควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อม ความเป็นไปได้ และข้อจำกัดต่างๆ อย่างรอบด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกัน และเป็น “ทางรอด” จากภัยพิบัติสำหรับประเทศไทยอย่างแท้จริง “มิใช่เป็นไปได้เพียงนักลือกเลียนแบบเท่านั้น” ●

อ้างอิง :

1. ข้อมูลจากการประชุมสัมมนาเรื่อง OTAGAI Business Continuity เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2555 ณ สศช. ในหัวข้อการนำแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องแบบโอตาไกมาใช้หลังเกิดอุทกภัย (Post-flood “Otagai Business Continuity (Otagai BC)” Initiative) บรรยายโดย Mr. Daisuke Matsushima
2. ข้อมูลจากการสัมมนาเรื่อง OTAGAI Business Continuity เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2555 ณ โรงแรมโนโวเทล สยามสแควร์ กรุงเทพฯ และข่าวจาก Website : <http://www.suthichaiyoon.com/detail/24011>

ดัชนีอุตสาหกรรม

ไตรมาสที่ 1 (ม.ค.-มี.ค.) ปี 2555

ส่วนดัชนีอุตสาหกรรมและการวิเคราะห์
ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ด

ชนีอุตสาหกรรม ในไตรมาสที่ 1/2555 (มกราคม - มีนาคม 2555) เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อน พบว่า ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม(มูลค่าเพิ่ม) ดัชนีการส่งสินค้า ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง ดัชนีแรงงานในภาคอุตสาหกรรม และดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้น แต่ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลังลดลง

ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสมุนไพร การผลิตเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ การผลิตเครื่องใช้ในบ้านเรือน ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น การผลิตเม็ดพลาสติก การผลิตเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ รวมทั้งน้ำดื่มบรรจุขวด การผลิตน้ำมันจากพืช น้ำมันจากสัตว์ และไขมันจากสัตว์ เป็นต้น

ดัชนีอุตสาหกรรม รายไตรมาส (53 กลุ่มอุตสาหกรรม)

ดัชนีอุตสาหกรรม	ไตรมาส 1/2554 (ม.ค. - มี.ค.)	ไตรมาส 4/2554 (ต.ค. - ธ.ค.)	ไตรมาส* 1/2555 (ม.ค. - มี.ค.)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับ ไตรมาสก่อน (%)	อัตราการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับ ไตรมาสเดียวกัน ของปีก่อน (%)
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (มูลค่าเพิ่ม)	187.66	124.95	174.32	39.52	-7.11
ดัชนีการส่งสินค้า	191.61	130.58	182.40	39.69	-4.80
ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	184.99	174.97	182.97	4.57	-1.09
ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	144.74	215.54	164.08	-23.88	13.36
ดัชนีแรงงานในภาคอุตสาหกรรม	118.87	106.31	114.71	7.90	-3.50
ดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม	155.23	124.67	163.51	31.16	5.34
อัตราการใช้จ่ายในการผลิต	62.62	46.30	62.99		

(ฐานเฉลี่ยรายเดือน ปี 2543 และเป็นดัชนีที่ยังไม่ปรับผลกระทบของฤดูกาล)

เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน พบว่า ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม(มูลค่าเพิ่ม) ดัชนีการส่งสินค้า ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง ดัชนีแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ลดลง แต่ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลังและดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม เพิ่มขึ้น

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม มี 28 อุตสาหกรรม ที่มีการผลิตเพิ่มขึ้น เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม การผลิตมอเตอร์ลิกเคอและมอเตอร์ การผลิตยานยนต์ การผลิตผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม เคมีภัณฑ์ที่ใช้รักษาโรค และ

ดัชนีการส่งสินค้า มี 27 อุตสาหกรรม ที่มีการส่งสินค้าเพิ่มขึ้น เช่น การผลิตยานยนต์ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม การผลิตน้ำตาล การผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูป การผลิตเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ รวมทั้งน้ำดื่มบรรจุขวด การผลิตมอเตอร์ ลิกเคอและมอเตอร์ การผลิตน้ำมันจากพืช น้ำมันจากสัตว์ และไขมันจากสัตว์ การผลิตผลิตภัณฑ์จากคอนกรีต ซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ การผลิตผลิตภัณฑ์ยางอื่น ๆ เป็นต้น

ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง มี 32 อุตสาหกรรมที่มีสินค้าสำเร็จรูปเพิ่มขึ้น เช่น การผลิตเครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชี

และเครื่องคำนวณ การจัดเตรียมและการป้อนเส้นใยสิ่งทอรวมถึง การทอสิ่งทอ การผลิตมอลต์ลิกเคอและมอลต์ การแปรรูปผลไม้ และผัก การผลิตผลิตภัณฑ์โลหะประดิษฐ์อื่นๆ ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น การผลิตน้ำตาล การผลิตเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็กกล้าขั้นมูลฐาน การผลิตเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ การผลิตน้ำมันจากพืช น้ำมันจากสัตว์ และไขมันจากสัตว์ เป็นต้น

ดัชนีแรงงานในภาคอุตสาหกรรม มี 23 อุตสาหกรรมที่มีแรงงานเพิ่มขึ้น เช่น การผลิตผลิตภัณฑ์ประเภทอบ การผลิตน้ำตาล การผลิตผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม เคมีภัณฑ์ที่ใช้รักษาโรค และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสมุนไพร การผลิตมอลต์ลิกเคอและมอลต์ การผลิตหม้อสะสมไฟฟ้า เซลล์ประจุและแบตเตอรี่ประจุ การผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ การผลิตเครื่องใช้ในบ้านเรือน ซึ่งมีได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น การผลิตผลิตภัณฑ์จากดินชนิดไม่ทนไฟ ซึ่งใช้กับงานก่อสร้าง การผลิตสิ่งทอสำเร็จรูป ยกเว้นเครื่องแต่งกาย เป็นต้น

ดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม มี 31 อุตสาหกรรมที่มีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น เช่น การผลิตยานยนต์

การผลิตเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ รวมทั้งน้ำดื่มบรรจุขวด การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม การผลิตมอลต์ลิกเคอและมอลต์ การผลิตผลิตภัณฑ์จากคอนกรีต ซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ การแปรรูปผลไม้และผัก การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก การผลิตเครื่องจักรสำนักงาน เครื่องทำบัญชีและเครื่องคำนวณ เป็นต้น

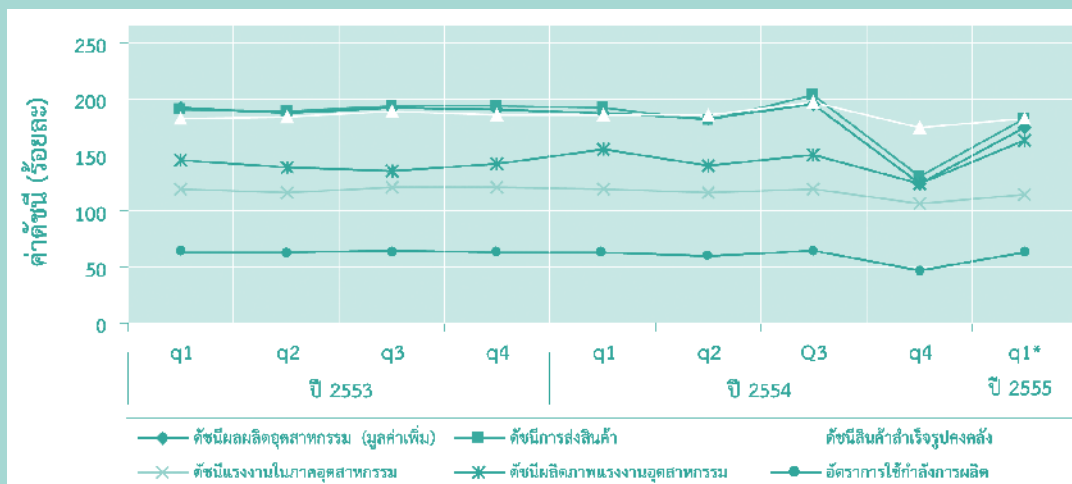
อัตราการใช้กำลังการผลิต มี 29 อุตสาหกรรมที่มีอัตราการใช้กำลังการผลิตเพิ่มขึ้น เช่น การผลิตยานยนต์ การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นน้ำมัน การผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูป การผลิตเคมีภัณฑ์ขั้นมูลฐาน ยกเว้นปุ๋ยและสารประกอบไนโตรเจน การผลิตผลิตภัณฑ์อื่นๆ การผลิตอุปกรณ์ที่ใช้ในทางทัศนศาสตร์ และเครื่องอุปกรณ์เกี่ยวกับการถ่ายภาพ การผลิตผลิตภัณฑ์จากคอนกรีต ซีเมนต์ และปูนปลาสเตอร์ การผลิตเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ รวมทั้งน้ำดื่มบรรจุขวด การผลิตผลิตภัณฑ์ทางเภสัชกรรม เคมีภัณฑ์ที่ใช้รักษาโรค และผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสมุนไพร เป็นต้น ●

ดัชนีอุตสาหกรรม รายไตรมาส (53 กลุ่มอุตสาหกรรม)

ดัชนีอุตสาหกรรม	ปี 2553				ปี 2554				ปี 2555
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1*
ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (มูลค่าเพิ่ม)	191.78	186.39	191.77	190.01	187.66	181.69	195.27	124.95	174.32
ดัชนีการส่งสินค้า	191.01	188.30	193.36	194.13	191.61	180.68	203.47	130.58	182.40
ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	182.05	183.65	188.09	185.73	184.99	186.12	197.50	174.97	182.97
ดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	183.28	179.46	154.40	147.55	144.74	149.12	162.93	215.54	164.08
ดัชนีแรงงานในภาคอุตสาหกรรม	118.64	116.64	120.99	120.37	118.87	116.19	119.42	106.31	114.71
ดัชนีผลิตภาพแรงงานอุตสาหกรรม	144.87	138.75	135.42	141.38	155.23	140.30	149.29	124.67	163.51
อัตราการใช้กำลังการผลิต	62.83	62.37	64.17	63.29	62.62	59.12	64.52	46.30	62.99

(ฐานเฉลี่ยรายเดือน ปี 2543 และเป็นดัชนีที่ยังไม่ปรับผลกระทบของฤดูกาล)

ดัชนีอุตสาหกรรม รายไตรมาส (53 กลุ่มอุตสาหกรรม)

หมายเหตุ :

* ข้อมูลเบื้องต้น
รายละเอียดเพิ่มเติม
สามารถเข้าไปได้ที่
เว็บไซต์ สกอ. ที่
www.oie.go.th

13

ใน 2 ภาคเศรษฐกิจมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้อย่างมาก และเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานจำนวนมากด้วย

3. ต้นทุน Logistic เป็นปัจจัยเสี่ยงอีกปัจจัยหนึ่งที่กระทบต่อภาวการณ์ผลิตของอุตสาหกรรม และส่งผลกระทบต่อภาวการณ์แข่งขันของอุตสาหกรรม ทั้งยังสะท้อนระดับความพร้อมของปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) ของไทยด้วย จากการศึกษาพบว่าศักยภาพด้าน Logistic ของประเทศไทยอยู่ในระดับดีกว่าค่าเฉลี่ยของภูมิภาคการศึกษาของ World Bank ด้วยระดับคะแนนเต็ม 5 คะแนน ประเทศไทยมีศักยภาพด้านความตรงต่อเวลาสูงสุด โดยได้คะแนนมากถึง 3.73 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอยู่ที่ระดับ 3.33 สำหรับส่วนที่ประเทศไทยมีค่าคะแนนต่ำที่สุดคือศักยภาพด้านความสะดวกศุลกากร ได้คะแนนเพียง 3.02 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอยู่ที่ระดับ 2.41 ส่วนประเทศที่มีศักยภาพด้าน Logistic สูงสุดคือประเทศสิงคโปร์ ได้ระดับศักยภาพทุกด้านเหนือกว่าประเทศไทย

4. ศักยภาพด้านเศรษฐกิจและการแข่งขัน จากการแข่งขันของ IMD พบว่าประเทศไทยมีศักยภาพด้านเศรษฐกิจ (Economic Performance) อยู่ในอันดับที่ค่อนข้างสูง โดยในปี 2553 อยู่ในอันดับที่ 6 ซึ่งนับว่าก้าวกระโดดจากปี 2552 ที่อยู่ในอันดับ 14 อย่างมาก แต่ในขณะเดียวกันด้านที่ประเทศไทยมีศักยภาพต่ำสุดอยู่ที่ด้านปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) ซึ่งอยู่ในอันดับ 46 ลดลงจากปีที่แล้วมากถึง 4 อันดับ และในด้านตัวชี้วัดย่อยในปัจจัยพื้นฐาน ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ ด้านปัจจัยด้านเทคโนโลยี และระดับการศึกษา ประเทศไทยอยู่ที่อันดับ 51, 48 และ 47 ตามลำดับ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันระยะยาว ด้านความสามารถในการแข่งขันโดยรวม ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 26 ซึ่งอยู่ในอันดับเดียวกับปีที่แล้ว และดีขึ้นจากปี 2550 ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 33 สาเหตุหนึ่งอาจ

เป็นเพราะภาวะทางการเมืองเข้าสู่ภาวะปกติ เกิดความเชื่อมั่นด้านเสถียรภาพทางการเมืองมากขึ้น

5. การวิจัยและพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ วิเคราะห์ข้อมูลของ IMD พบว่า มีเกณฑ์การประเมินหลายเกณฑ์ที่ประเทศไทยยังไม่มี การเปลี่ยนแปลงมากนัก ส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงที่ด้อยลง โดยตกไปอยู่ในอันดับมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นสัญญาณด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมที่ไม่ดีนัก แต่ที่พบว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพการจดสิทธิบัตรของไทยเพิ่มขึ้นจากอันดับที่ 36 มาเป็นอันดับที่ 29 ในระหว่างปี 2551-2552 สาเหตุหนึ่งอาจมาจากความตื่นตัวด้านการคิดค้นและพัฒนาสินค้าใหม่ที่ตลาดต้องการ

6. ปัจจัยสิ่งแวดล้อม การปล่อยก๊าซ CO₂ เป็นประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญในระดับโลก ประเทศไทยยังมีปริมาณการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อหัวประชากรอยู่ในระดับต่ำ ในขณะที่กลุ่มประเทศพัฒนาแล้วด้านอุตสาหกรรม เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และเกาหลีใต้มีสัดส่วนการปล่อยก๊าซ CO₂ ต่อหัวมากกว่าว่าประเทศไทย ในขณะที่ประเทศจีนมีสัดส่วนการปล่อยก๊าซเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ในระดับสากลมีการบังคับการปลดปล่อยก๊าซดังกล่าวผ่านทาง Carbon Credit และมาตรการ NTB₅

7. กำลังคนในภาคอุตสาหกรรม การที่แรงงาน ปวช. ปวส. ไม่เข้าสู่ตลาดแรงงาน อาจมีสาเหตุหนึ่งจากการไม่ได้รับค่าตอบแทนตามสมรรถนะ จึงควรนำผลการศึกษา วิจัย ระบบประเมินสมรรถนะความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในระดับตำแหน่งต่างๆ ของอุตสาหกรรม 6 สาขานำร่อง ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมอาหารและอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมยางและผลิตภัณฑ์ยาง อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ แบบจำลองสมรรถนะของ 6 สาขานำร่อง นำไปสู่การจ่ายค่าตอบแทน

ตามสมรรถนะ (Competency Based Pay) สำหรับมาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standard) มาต่อยอด และขยายผล ซึ่งขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน และภาคเอกชนอยู่ระหว่างการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพให้สอดคล้องกับมาตรฐานคุณวุฒิการศึกษา ซึ่งมี 9 ระดับ และจะกำหนดหน่วยงานรับรองมาตรฐานสมรรถนะ (Accreditor) ด้วย

ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยในภาพรวม

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทต่อทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรม และในรายงาน “ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยสู่ระดับโลก” ของหน่วยงานได้มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยในภาพรวม แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะ 5 ปี ระยะ 10 ปี และระยะ 20 ปี โดยมีการยกระดับการพัฒนาย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ระยะ 5 ปี เน้นการขยายฐานการผลิตไปสู่ภูมิภาคอาเซียน เพื่อเป้าหมายการได้รับผลประโยชน์จากค่าแรงราคาถูก และมีทักษะในระดับปานกลางของภูมิภาค และเป็นการลดต้นทุนด้าน Logistic ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่ต้องอาศัยนวัตกรรมในระดับสูงและการคิดค้นวิจัยนวัตกรรมใหม่ๆ ในอนาคต รวมถึงสนับสนุน SMEs ให้มีบทบาทต่อเศรษฐกิจมากขึ้น และภาครัฐควรให้การสนับสนุนเรื่องโครงสร้างพื้นฐานด้านฐานความรู้เป็นปัจจัยสำคัญ เช่น สถาบันทดสอบมาตรฐานผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับ เป็นต้น

2. ระยะ 10 ปี เมื่อสามารถสร้างเครือข่ายฐานการผลิตในภูมิภาคแล้ว เป้าหมายต่อไปคือการเป็นผู้มีตราสินค้าที่มีชื่อเสียงภายในภูมิภาคด้วยความโดดเด่นด้านนวัตกรรมจากการพัฒนาด้าน

นวัตกรรมในระยะแรก สนับสนุนให้ผู้ประกอบการ SMEs เข้าสู่การใช้นวัตกรรมในการผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น ส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถสร้างกฎระเบียบด้านสารเคมีความปลอดภัย และสิ่งแวดล้อมเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ และเป็นฐานการวิจัยและพัฒนา การออกแบบด้านนวัตกรรมของภูมิภาคในท้ายที่สุด

3. ระยะ 20 ปี ในระยะยาวอุตสาหกรรมไทยมีเป้าหมายเป็นผู้บริหารจัดการตราสินค้าและสร้างเครือข่ายการผลิตในภูมิภาคต่างๆ ของโลก ผู้ประกอบการของไทยได้รับการยอมรับในคุณภาพของตัวสินค้า บริษัทของไทยก้าวเข้าสู่การเป็นบริษัทชั้นนำของโลก เป็นศูนย์กลางด้านการบริหารจัดการด้านนวัตกรรม การวิจัยพัฒนา และการบริการด้านฐานความรู้การผลิต มีความเข้มแข็งด้านการบริการวิจัยพัฒนาและนวัตกรรม ●

อ้างอิง :

1. รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ ของโครงการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนการพัฒนาอุตสาหกรรม 2554 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
2. บทสรุปสำหรับผู้บริหารของโครงการจัดทำและติดตามประเมินผลแผนการพัฒนาอุตสาหกรรม 2554 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

สัมภาษณ์พิเศษ

กูรูดัชนีอุตสาหกรรม: อนันต์ อศวโสภณกุล

ผอ. ศูนย์สารสนเทศ
เศรษฐกิจอุตสาหกรรม

จากการเริ่มต้นสำรวจนำร่องเพื่อจัดเก็บข้อมูลอุตสาหกรรมจากผู้ประกอบการโรงงานตั้งแต่ปี 2542 จำนวน 377 โรงงาน จนกระทั่งถึงปี 2548 ที่ขยายเพิ่มเป็น 2,121 โรงงาน ครอบคลุม GDP ภาคอุตสาหกรรม สูงถึงร้อยละ 75 จนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันทั้งจากภาครัฐและเอกชนถึงความถูกต้องแม่นยำในการจัดทำ “ดัชนีอุตสาหกรรมของ สศอ.” หัวใจสำคัญคงหนีไม่พ้นการได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องและแม่นยำจากผู้ประกอบต่างๆ แต่กว่าจะได้ข้อมูลเหล่านั้น ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมีกลยุทธ์ในการเข้าถึงข้อมูลของผู้ประกอบการอย่างไร วันนี้เราไปสัมภาษณ์ **นายอนันต์ อศวโสภณกุล** ถึงบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในตำแหน่ง ผอ. ศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (สศอ.) ในฐานะที่เป็นผู้จัดการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมของประเทศอย่างแท้จริง....

Q1 งานที่รับผิดชอบในการทำหน้าที่เป็น ศูนย์สารสนเทศด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมีอะไรบ้าง

งานในหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์สารสนเทศเศรษฐกิจอุตสาหกรรม หรือชื่อย่อว่า สศ. หลักๆ ก็จะเป็นการกำหนดนโยบายและระเบียบวิธีการสำรวจ การจัดเก็บรักษา และใช้ประโยชน์ข้อมูลด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูลสารสนเทศด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม รวมทั้งจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมทั้งในภาพรวมและรายสาขา ซึ่งแบ่งส่วนงานภายในออกเป็น 1 ฝ่าย และ 3 ส่วนงาน ได้แก่ ฝ่ายบริหารทั่วไป รับผิดชอบการบริหารงานทั่วไปและช่วยอำนวยความสะดวก ส่วนที่สองจะเป็นส่วนดัชนีอุตสาหกรรม

และการวิเคราะห์ หน้าที่หลักคือจัดทำระบบข้อมูลและฐานข้อมูลด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรม วิเคราะห์ จัดทำดัชนีอุตสาหกรรมในภาพรวมและรายสาขา อีกส่วนคือส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีหน้าที่เสนอและดำเนินการในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ สศอ. งานหลักก็มีหน้าที่ดูแล สนับสนุน ส่งเสริม ติดตามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งสนับสนุนในเรื่องของการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการให้บริการข้อมูลบนระบบเครือข่ายด้วย ส่วนสุดท้ายจะเป็นส่วนข้อมูลและสถิติเศรษฐกิจอุตสาหกรรม มีหน้าที่ในการสำรวจจัดเก็บ ติดตามข้อมูล ประมวลผล วิเคราะห์ และจัดทำข้อมูลสถิติต่างๆ รวมทั้งร่วมมือด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมกับหน่วยงานทั้งภายในประเทศและต่างประเทศด้วย

Q2 การสำรวจ การเก็บรักษา และใช้ประโยชน์ทางด้านข้อมูลอุตสาหกรรมมีวิธีการอย่างไรบ้าง

อย่างที่บอกว่าเราเป็นศูนย์ข้อมูลด้านสารสนเทศและเศรษฐกิจอุตสาหกรรม และจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมทั้งในภาพรวมและรายสาขาซึ่งเป็นงานหลักของเรา ในส่วนตรงนี้มี ความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลนำมาประมวลผลและ วิเคราะห์เพื่อจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมสำหรับใช้เป็นเครื่องชี้ภาวะและเตือนภัยล่วงหน้า ทุกขั้นตอนการทำงานเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน รวดเร็วและต่อเนื่อง เป็นที่น่าเชื่อถือของผู้ที่ใช้ข้อมูล จำเป็นอย่างยิ่งที่เราจะต้องมีการใช้หลักการทางสถิติ เข้ามาบริหารจัดการจัดเก็บข้อมูล โดยทั่วไปจะมี 2 ขั้นตอน ขั้นแรกเป็นขั้นเตรียมการก่อน สำรวจ จะมีการจัดเตรียมฐานข้อมูล รายชื่อ ที่อยู่โรงงานต่างๆ รวมถึงแผนการสำรวจ เตรียมในเรื่องของแบบสอบถาม คู่มือการตอบต่างๆ ต้องให้พร้อม นอกจากนี้การจัดเตรียม บุคลากรปฏิบัติงานก็เป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะต้องมีทั้งการคัดเลือกบุคลากร ฝึกอบรม บุคลากรก่อนที่จะออกสำรวจภาคสนามจริงโดยเราได้ใช้ระเบียบวิธีทางสถิติในการจัดเก็บ และรวบรวมข้อมูล มีการตรวจสอบและการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีการเตรียมการ วางแผน ปฏิบัติ ควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ และแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

สำหรับในขั้นตอนการดำเนินงาน จะเป็นการสำรวจและจัดเก็บข้อมูล มีหลายวิธี ที่ใช้อยู่ ช่วงเริ่มต้นเราใช้วิธีส่งเจ้าหน้าที่ออกไปสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแบบเผชิญหน้า (FACE TO FACE) ตั้งแต่ได้รับงบประมาณช่วยเหลือจากรัฐบาลญี่ปุ่นเมื่อปี 2542 ที่ลงทุน วางระบบฐานข้อมูลในครั้งแรกไปค่อนข้างมาก เราทำตรงนี้อยู่ประมาณ 2-3 ปี เราจึงมี ความมั่นใจว่าเรามีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ประกอบการ หลังจากสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ครั้งแรกแล้ว ครั้งต่อไปจะเป็นในรูปแบบของจดหมายไปรษณีย์ อีเมลอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ประกอบการที่ส่งข้อมูลให้เราตามเวลาที่กำหนด ซึ่งผลที่ออกมาคือเหมือนกัน ข้อมูลที่ได้ จึงค่อนข้างถูกต้อง ลึก

หลังจากที่โครงการมีอายุขอายุหมดไป เราก็ใช้งบประจำปีซึ่งมีค่อนข้างจำกัด แต่เราก่อนข้างประสบความสำเร็จในการสำรวจข้อมูล ทำให้สามารถลดต้นทุน ลดค่าใช้จ่าย ลดงบประมาณลงได้เยอะ เรามีฐานข้อมูลเดิมแต่ก็มีการสำรวจจัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เตรียมไว้ ถ้าเป็นโรงงานใหม่ก็จะสัมภาษณ์ในลักษณะ FACE TO FACE ก่อน ส่วนโรงงาน เก่าๆ ก็อาจจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ อีเมลอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ แต่ปัจจุบันที่ใช้ มากที่สุดคือการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ แต่ก่อนที่จะทำอย่างนี้ได้ก็ต้องเจอมาหลายอย่าง ต้องใช้วิธีในการกระตุ้นสร้าง CONNECTION กับผู้ประกอบการในหลายวิธี เราใช้เวลา

ค่อนข้างมากในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ต้องให้เจ้าหน้าที่ที่สำรวจและจัดเก็บข้อมูล สร้างบรรยากาศตรงนี้ให้เกิดขึ้น เพราะถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการขอข้อมูล เราจึงมีการ อบรมเจ้าหน้าที่หลายครั้งตั้งแต่วิธีการพูด การแต่งกาย และความอดทน

กระบวนการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาก็เป็นเรื่องสำคัญ ต้องยอมรับข้อมูลจากผู้ประกอบการให้มา ต้องให้เกียรติผู้ตอบ ข้อมูล แต่เราจะมีวิธีการตรวจสอบทางด้าน สถิติว่าข้อมูลเหล่านั้นมีความถูกต้องน่า เชื่อถือหรือไม่ ซึ่งเราใช้อยู่หลายวิธี เช่น เปรียบเทียบข้อมูลจากโรงงานประเภท เดียวกัน เปรียบเทียบกับข้อมูลย้อนหลัง ของผู้ประกอบการเอง เราเรียกตรงนี้ว่า “ข้อมูลที่มีความสอดคล้อง” นอกจากนี้ ในขั้นตอนการประมวลผลจัดทำดัชนี สถิติ ตัวเลขเป็นภาพรวมออกมาเราก็มีการ ตรวจสอบอีก เพื่อสะท้อนข้อเท็จจริงว่า สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันหรือไม่ ภาวะเศรษฐกิจในสินค้าหรืออุตสาหกรรม แต่ละอย่าง ณ ตอนนี้เป็นอย่างไร จะมี กระบวนการตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา เรามุ่ง เน้นในเรื่องของการตรวจสอบข้อมูลหลาย ครั้งหลายหนให้มีความมั่นใจในข้อมูลจริงๆ หลังจากที่เราได้ข้อมูลแล้วก็จะมาถึงขั้นตอน ในการทำระบบสำรวจ จัดเก็บ ตรวจสอบ และบันทึกข้อมูลบนคอมพิวเตอร์ เราได้ทำ

เป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยระบบลงทะเบียน รับ-ส่งแบบสอบถาม เช่น เราส่งแบบสอบถาม ไป ก็จะต้องแบบสอบถามส่งไปเท่าไร ตอบ กลับมาเท่าไร RESPONSE RATE เป็นไป ในทิศทางที่ดีหรือไม่ในแต่ละเดือน และจะมีระบบติดตามเพื่อแจ้งเตือนให้ผู้ประกอบการ จัดส่งข้อมูลให้เราภายในระยะเวลาที่ กำหนด เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าข้อมูล ครบถ้วนก็จะส่งให้กับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ เพื่อตรวจสอบข้อมูลอย่างละเอียดต่อไปว่า มีความถูกต้อง สอดคล้องหรือไม่ หากพบว่า ข้อมูลไม่ถูกต้องไม่สอดคล้องก็จะทำการ ตรวจสอบจากผู้ประกอบการโรงงานใหม่ อีกครั้ง จากนั้นจึงส่งแบบสอบถามไปให้กับ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลลงบนฐานข้อมูลใน ระบบคอมพิวเตอร์ ถ้าระบบพบว่าข้อมูล

ไม่ถูกต้องไม่สอดคล้องกันก็จะมี WARNING LIST ออกมา เราก็จะกลับไปตรวจสอบข้อมูล อีกครั้ง ก่อนจะทำการประมวลผลข้อมูล และจะมีการตรวจสอบข้อมูลที่ประมวลผล อีกครั้ง ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวตั้งแต่จัดทำเป็นระบบ สำรวจจัดเก็บ ติดตาม ตรวจสอบ บันทึก ประมวลผลข้อมูลและฐานข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์เราได้จัดทำอย่างเป็นระบบทั้งหมด ทำให้ มีความมั่นใจในความถูกต้องของข้อมูลค่อนข้างสูง ซึ่งจะเห็นว่าเป็นงานที่ละเอียดมาก เราจึงต้องรักษาตรงส่วนนี้อาไว้เพื่อเป็นแบบอย่าง เป็นมาตรฐานให้กับหน่วยงานต่างๆ ที่มาศึกษาดูงานทั้งในประเทศรวมทั้งให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรม ให้กับประเทศเพื่อนบ้านด้วย

ส่วนความถี่ในการเก็บข้อมูลจะแบ่งตามวัตถุประสงค์ อย่างการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรม สถิติอุตสาหกรรมจะเก็บข้อมูลเป็นรายเดือน ส่วนการจัดทำดัชนีผลิตภาพการผลิตของ ภาคอุตสาหกรรมจะทำเป็นรายปี ส่วนการเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณชนได้รับทราบ ในส่วน ของดัชนีอุตสาหกรรมจะเผยแพร่วันที่ 28 ของทุกเดือน หลังจากที่เราประชุมคณะอนุกรรมการ ดัชนีอุตสาหกรรมเรียบร้อยแล้วเพื่อให้ได้ข้อสรุปและยอมรับในข้อมูล ซึ่งจริงๆ แล้วคณะ อนุกรรมการเหล่านี้ก็มาจากหน่วยงานหลักๆ ที่ทำงานและใช้ข้อมูลดัชนีอุตสาหกรรมร่วม กันอยู่เช่น สภาพัฒนาฯ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักสถิติดัชนีการค้ากระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น

Q3 ปัจจุบันการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมของ สศอ. เป็นที่ยอมรับทั้งในภาครัฐและเอกชน ท่านมีแนวทางในการพัฒนาดัชนีอุตสาหกรรมอย่างไร

เราได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลญี่ปุ่นเข้ามาช่วยจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมตั้งแต่ปี 2540 ก็มีการพัฒนาเรื่อยมา จากเดิมจริงๆ ในปี 2541 ญี่ปุ่นให้ความร่วมมือโดยผ่าน JICA ก็มาศึกษาว่าเรายังขาดดัชนีซึ่งเป็นตัวชี้วัดภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศ จึงได้ส่งผู้เชี่ยวชาญเข้ามาในเดือนกรกฎาคม 2541 มาทำการ TRAINING และสร้างระบบร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ของ

สศอ. อยู่ประมาณ 2 ปี ในช่วงแรกก็นำร่องมีการสำรวจจัดเก็บข้อมูลเพียง 377 โรงงาน กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมประมาณ 10 กลุ่ม โรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 49 ผลิตภัณฑ์ครอบคลุมสัดส่วนมูลค่าเพิ่มของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP) ภาคการผลิตอุตสาหกรรมประมาณร้อยละ 30.53 ในส่วนนี้นำมาจัดทำดัชนี 4 ชนิด ได้แก่ ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม ดัชนีการส่งสินค้า ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง และดัชนีอัตราส่วนสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง

ต่อมาในปี 2545 หน่วยงานต่างๆ เล็งเห็นว่าการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรมของ สศอ. ค่อนข้างมีประโยชน์ แต่ยังติดตรงที่กรอบข้อมูลการสำรวจเรายังน้อย ก็ได้เริ่มขยายกรอบในปี 2545 จาก 10 กลุ่มอุตสาหกรรมเป็น 50 กลุ่มอุตสาหกรรม จากโรงงาน 377 โรงงานเป็น 2,030 โรงงาน จาก GDP เดิมร้อยละ 30.75 เป็นร้อยละ 70.08 และเพิ่มการจัดทำดัชนีขึ้นมาอีก 3 ชนิด เป็น 7 ชนิด ได้แก่ ดัชนีแรงงาน ดัชนีผลิตภาพแรงงาน และอัตราการใช้กำลังการผลิต

ครั้งที่ 2 ในปี 2548 เราได้ปรับอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจากในช่วงนี้ที่เราเห็นกันว่ามีโครงสร้างของสินค้าเกิดขึ้นใหม่ ที่สำคัญคืออุตสาหกรรมชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ HARD DISK DRIVE (HDD) และไอทีเริ่มเข้ามามีบทบาท รวมทั้งปีเตอร์เคมีเข้ามา เราก็เลยเพิ่มเข้ามาอีก 3 กลุ่มอุตสาหกรรมจาก 50 กลุ่มเป็น 53 กลุ่มอุตสาหกรรม เพิ่มโรงงานเป็น 2,121 โรงงาน GDP จากร้อยละ 70.08 เป็นร้อยละ 75.06 ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ถือว่าสูงมาก

วันที่ 25 สิงหาคม 2553 เราได้ลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) กับธนาคาร

แห่งประเทศไทยที่ยอมรับในข้อมูลของเรา และให้ สศอ. เป็นเพียงหน่วยงานเดียวในการจัดทำดัชนีอุตสาหกรรม และเป็นหน่วยงานหลักในการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน

สำหรับการพัฒนาดัชนีอุตสาหกรรม เรามีแผนการพัฒนาทุก 5 ปี ซึ่งก็เป็นไปตามหลักสากล เพื่อมาทบทวนในเรื่องของกรอบอุตสาหกรรม สินค้า และโรงงานต่างๆ ที่มีการขยายเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมดที่เป็นตัวแทนที่ดี รวมถึงการ “เปลี่ยนปีฐาน” ซึ่งตอนนี้กำลังดำเนินการอยู่ แต่การที่จะเปลี่ยนปีฐานต้องเลือกปีที่มีเสถียรภาพที่สุด ไม่มีปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ มากระทบ ปัจจุบันเราใช้ปี 2543 เป็นปีฐานอยู่ตอนนี้ใช้มาประมาณ 13 ปีแล้ว แต่ประมาณ 1-2 ปีที่ผ่านมา โครงสร้างของสินค้าอุตสาหกรรมเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสภาวะเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนปีฐานให้ทันสมัยสอดคล้องกับโครงสร้างเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้การชี้้นำและเตือนภัยมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ แต่การปรับเปลี่ยนต้องรอสักระยะหนึ่งให้ข้อมูลนิ่งและต้องดำเนินการตามหลักวิชาการเพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล

Q4 ทาง ศส. มีแผนในการให้ข้อมูลแก่ผู้ประกอบการอย่างไรบ้าง

เรามีโครงการในการจัดสัมมนาให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการทั่วทุกภาค เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของการให้ข้อมูลว่าข้อมูลที่ท่านให้เรานั้นเอาไปทำอะไร ทำแล้วออกมาเป็นอย่างไร ก็นำข้อมูลของเราไปเสนอรวมทั้งเอาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ไปสะท้อนให้ผู้ประกอบการได้เห็นว่า ข้อมูลต่างๆ ที่จะออกมาตรงนั้นท่านจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง ถือว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ประกอบการ เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้กันด้วย ซึ่งทุกๆ ปี ในการสัมมนาและการอบรมเราจะพยายามพบปะผู้ประกอบการทั้งผู้ประกอบการที่ให้ความ

ร่วมมืออย่างดี และผู้ประกอบการที่ไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับเรา ก็จะไปแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันพยายามที่จะโน้มน้าวดึงเขาเข้ามา เราจะเลือกจังหวัดที่ไม่ซ้ำกัน เนื่องจากเราแนะนำโครงการนี้มาเป็นเวลานานแล้วและพยายามจะจัดให้ครบทั่วทั้งประเทศ อย่างในปีเราไป 8 จังหวัด ซึ่งไปมาแล้วตอนกลางเดือนพฤษภาคม 5 จังหวัด คือ ชัยนาท ลพบุรี ระยอง นครราชสีมา ศรีสะเกษ ซึ่งในครั้งนี้อะไรที่เราไปให้ความรู้ในหัวข้อของ “2555 บททดสอบขีดความสามารถอุตสาหกรรมไทย” เน้นในเรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่จะเริ่มเข้ามาในปี 2558 เพื่อให้ผู้ประกอบการได้เตรียมพร้อมในการแข่งขัน อีกประเด็นคือการนำเสนอข้อมูลทางด้านดัชนีอุตสาหกรรมว่าจะเป็นเครื่องมืออย่างไรให้กับผู้ประกอบการ โดยยึด AEC เป็นหลักก่อน เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวเรามากขึ้นทุกวัน ข้อมูลดัชนีอุตสาหกรรมและการเตือนภัยให้กับผู้ประกอบการจึงมีความสำคัญมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

ผอ. อนันต์ อัสวโสภณกุล กล่าวทิ้งท้าย และเราก็ได้ประจักษ์ชัดขึ้นเมื่อผลงานและกาลเวลาได้เป็นเครื่องพิสูจน์ •

การเชื่อมโยงระบบพลังงาน ในอาเซียน

กับการพัฒนาอุตสาหกรรมของไทย

อัมพรพรรณ วงษ์ท่าเรือ
สำนักนโยบายอุตสาหกรรมมหภาค

ปี

พ.ศ.2558 (ค.ศ.2015) ประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียนจะมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community : AEC) ซึ่งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็น 1 ใน 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน เป้าหมายหนึ่งในการรวมตัวกันเป็น AEC คือ การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคเพื่อเป็นการลดช่องว่างของระดับการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกทั้งเก่าและใหม่ พร้อมทั้งสนับสนุน SMEs และร่วมมือกันในโครงการต่างๆ เช่น ความร่วมมือด้านการเกษตร อาหารและป่าไม้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ ความร่วมมือด้านพลังงาน เป็นต้น

ความร่วมมือด้านพลังงานของอาเซียน

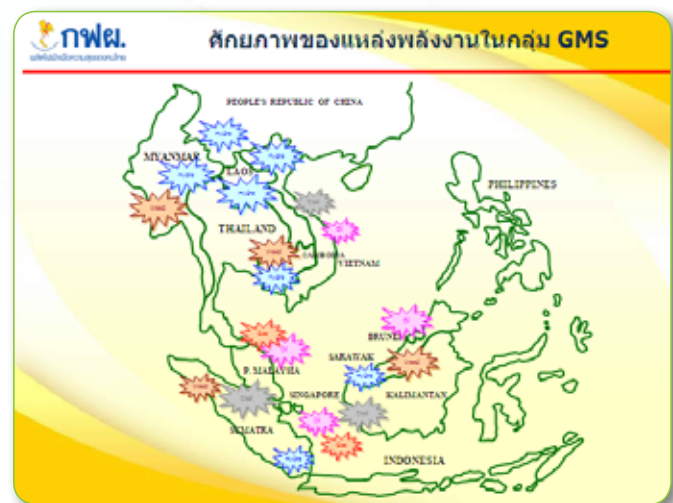
• ศักยภาพของแหล่งพลังงานของอาเซียน

จากข้อมูลของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) ในการสัมมนาเรื่อง“ประชาคมอาเซียนกับการเชื่อมโยงระบบพลังงาน” ซึ่งจัดโดยคณะกรรมการพลังงาน วุฒิสภา เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2555 แสดงให้เห็นว่าในภูมิภาคอาเซียนของเรานี้อุดมไปด้วยแหล่งพลังงานอยู่มากมายและมีหลายชนิด

จากแผนที่ที่ 1 จะเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS) มีแหล่งพลังงานทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันไป เช่น ทางตอนเหนือของอาเซียน ได้แก่ ประเทศเมียนมาร์ ลาว และเวียดนามตอนเหนือมีแหล่งน้ำมาก จึงมีศักยภาพในการนำน้ำมาผลิตไฟฟ้า ส่วนทางตอนกลางและตอนใต้ของอาเซียน มีแหล่งก๊าซธรรมชาติในไทย (ในอ่าวไทย) กัมพูชา มาเลเซีย บรูไน อินโดนีเซีย และมีแหล่งถ่านหินในไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นต้น

ในด้านความร่วมมือด้านพลังงานนี้ประเทศไทยและประเทศสมาชิกในอาเซียนได้มีความร่วมมือกันในพลังงานที่สำคัญๆ 2 ชนิด คือ ด้านไฟฟ้า และก๊าซธรรมชาติ

แผนที่ที่ 1 ศักยภาพของแหล่งพลังงานในกลุ่ม GMS

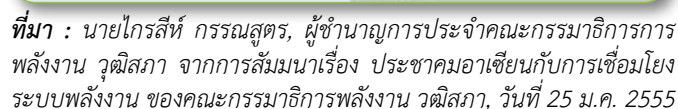
ที่มา : ดร. สุเทพ ฉิมคล้าย, กฟผ. จากการสัมมนาเรื่อง “ประชาคมอาเซียนกับการเชื่อมโยงระบบพลังงาน” ของคณะกรรมการพลังงาน วุฒิสภา, วันที่ 25 ม.ค. 2555

• ความเชื่อมโยงของระบบพลังงานไฟฟ้าอาเซียน

ประเทศต่างๆ ในอาเซียนได้มีการทำโครงการเชื่อมโยงโครงข่ายระบบสายส่งไฟฟ้าอาเซียนมานานแล้ว ประเทศไทยเองก็เช่นกันโดยประเทศไทยได้มีการเชื่อมโยงด้านไฟฟ้ากับประเทศลาว มาเลเซีย กัมพูชา เป็นต้น การมีความเชื่อมโยงด้านไฟฟ้ากับประเทศเพื่อนบ้านได้ช่วยลดปัญหาไฟดับเป็นวงกว้าง ทำให้เกิดความมั่นคงแก่ประเทศด้านพลังงานไฟฟ้าที่จะนำมาใช้มากขึ้น เนื่องจากในปี พ.ศ. 2573 ซึ่งตามแผน PDP 2010 ได้คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงถึงประมาณ 53,000 เมกกะวัตต์ ในการเชื่อมโยงพลังงานไฟฟ้ากับอาเซียน (ASEAN Power Grid) ของไทยจะมีการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) เป็นหน่วยงานที่ดูแล

ในอนาคตจะมีการเชื่อมโยงกันในอาเซียนให้มากกว่าในปัจจุบัน ซึ่งพบว่ามียุทธศาสตร์ทั้งหมด 16 โครงการ ตามรายละเอียดใน

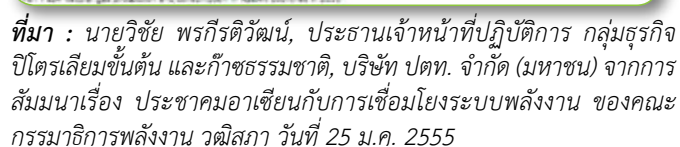
แผนภาพที่ 2 แสดงโครงการเชื่อมโยงโครงข่ายระบบ
สายส่งไฟฟ้าอาเซียนในอนาคต

- ความเชื่อมโยงของท่อส่งก๊าซธรรมชาติของอาเซียน

ประเทศไทยมีอัตราการบริโภคก๊าซธรรมชาติสูงเนื่องจากมีความต้องการมากกว่าที่ผลิตได้และนับวันจะบริโภคมากขึ้นๆ มีการประมาณการว่าในปีพ.ศ. 2573 จะมีความต้องการบริโภคก๊าซธรรมชาติประมาณ 35,000 คิวบิกฟุตต่อวัน ซึ่งจากแผนภาพที่ 3 ได้แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีการบริโภคก๊าซธรรมชาติมากกว่าที่ผลิตได้ในประเทศ ทำให้ไทยมีสถานะเป็นประเทศผู้นำเข้า (Net Import)

แผนภาพที่ 3 ปริมาณการผลิตและความต้องการก๊าซธรรมชาติ
ในภูมิภาคอาเซียน

แผนการจัดการเชื่อมโยงท่อส่งก๊าซธรรมชาติอาเซียนในขนาด

Additional approx ~ 4,500 km multilateral connections

Legend:

- Existing gas pipeline
- Existing cross-border pipeline
- Work in progress
- New likely TAPG interconnection

ที่มา : นายวิชัย พรกิตติวัฒน์, ประธานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ กลุ่มธุรกิจ
ปิโตรเลียมขั้นต้นและก๊าซธรรมชาติ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), จากการ
สัมภาษณ์เรื่อง ประชาคมอาเซียนกับการเชื่อมโยงระบบพลังงาน ของ
คณะกรรมการการพลังงาน วชิรวิทย์ วันที่ 25 ม.ค. 2555

ดังนั้น การเสาะหาแหล่งก๊าซธรรมชาติใหม่ๆ มาเพื่อใช้
รองรับการบริโภคในประเทศจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับประเทศไทย
ทั้งในปัจจุบันและอนาคต การเชื่อมโยงท่อส่งก๊าซธรรมชาติของ
อาเซียนที่ถูกกำหนดไว้ในกลยุทธ์ที่ 7 ของแผนแม่บทว่าด้วยความ
เชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนจึงดูเหมือนจะเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยให้
ไทยมีแหล่งก๊าซที่จะป้อนเข้ามาเพื่อรองรับการบริโภคในประเทศ
เพิ่มขึ้น หากโครงการที่วางไว้มีการดำเนินการสำเร็จตามแนวคิดใน
แผนภาพที่ 4 ที่แสดงโครงการเชื่อมโยงท่อส่งก๊าซธรรมชาติในอาเซียน
(Trans-ASEAN Gas Pipeline) ซึ่งในส่วนโครงการของไทยจะมี
ปตท. เป็นหน่วยงานที่ดูแล

บทวิเคราะห์ : ผลของการเชื่อมโยง
พลังงานในอาเซียนต่อการพัฒนา
อุตสาหกรรมไทย

- ผลดี

1. มีแหล่งพลังงานและปริมาณพลังงานให้ใช้เพิ่มขึ้น : หากภาครัฐสนับสนุนการนำก๊าซธรรมชาติจากประเทศเพื่อนบ้านที่เชื่อมโยงกันมาเข้ากับภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น และสร้างสาธารณูปโภคเพื่อรองรับการนำไฟฟ้าที่ได้จากการเชื่อมโยงด้านระบบสายส่งไฟฟ้าในอาเซียนมาใช้ในภาคอุตสาหกรรม แหล่งพลังงานที่เพิ่มขึ้นเหล่านี้จะช่วยสร้างความมั่นคงด้าน supply พลังงานที่จะมีให้แก่ภาคอุตสาหกรรม

2. เพิ่มทางเลือกในการปรับเปลี่ยนการใช้เชื้อเพลิงในภาคอุตสาหกรรม : จากราคาพลังงานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แนวคิดที่ต้องการปรับเปลี่ยนมาใช้พลังงานหมุนเวียน/พลังงานทางเลือกอื่นทดแทนในขณะนี้ยังมีต้นทุนที่สูงกว่าต้นทุนจากการใช้ก๊าซธรรมชาติ หากรัฐบาลสนับสนุนให้ผู้ประกอบการที่อยู่ในพื้นที่ที่ใกล้แนวท่อก๊าซนำก๊าซธรรมชาติซึ่งมีต้นทุนต่ำกว่ามาใช้ ก็จะเป็นการเพิ่มขีดความสามารถให้กับภาคอุตสาหกรรมได้อีกทางหนึ่ง

3. เพิ่มทางเลือกในการรองรับการขยายตัว/โยกย้ายโรงงานอุตสาหกรรมจากพื้นที่มีปัญหาไปยังพื้นที่ใกล้แหล่งพลังงานที่ได้รับการพัฒนาแล้ว : พื้นที่ที่อยู่ใกล้แนวท่อก๊าซธรรมชาติมีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาให้อยู่ในรูปนิคมอุตสาหกรรมซึ่งสามารถรองรับการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม หรือการโยกย้ายโรงงานในกรณีที่พื้นที่เดิมมีปัญหา เช่น การย้ายโรงงานหนีน้ำท่วม พื้นที่เดิมมีความแออัดและไม่สามารถขยายโรงงานได้เพราะติดกฎระเบียบการย้ายเพื่อให้ใกล้แหล่งพลังงาน ฯลฯ ซึ่งโครงการเชื่อมโยงที่เกิดขึ้นจะช่วยลดต้นทุนด้านเชื้อเพลิง สนับสนุนการกระจายอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาค/ท้องถิ่น สร้างการจ้างงาน สร้างความเจริญและกระจายรายได้ให้แก่ท้องถิ่น

• ผลเสีย

1. นโยบายภาครัฐอาจให้ความสำคัญต่อการผลิต/การใช้พลังงานหมุนเวียนหรือพลังงานทางเลือกอื่นของประเทศเพื่อนำมาใช้ในภาคอุตสาหกรรมลดลงหรือเปลี่ยนไป เนื่องจากเห็นว่ายังสามารถนำเข้าพลังงานราคาถูกกว่าจากแหล่งพลังงานที่มีความเชื่อมโยงกันมาใช้ในการประเทศได้

2. แรงขับในการเร่งการวิจัยและพัฒนาเพื่อการผลิตพลังงานหมุนเวียน/พลังงานทางเลือกอื่นเพื่อนำมาใช้ในภาคอุตสาหกรรมอาจลดลงเนื่องจากพลังงานดังกล่าวยังมีต้นทุนที่แพง

3. การเตรียมพร้อมในการปรับตัวของผู้ประกอบการเพื่อรองรับการเปลี่ยนไปใช้พลังงานหมุนเวียน/พลังงานทางเลือกอื่นในภาคอุตสาหกรรมอาจลดลง เนื่องจากต้นทุนจากการใช้พลังงานนำเข้าที่ได้จากธรรมชาติมีราคาถูกกว่า

4. การโยกย้ายโรงงาน/การขยายโรงงานอุตสาหกรรมหรือการขยายกำลังผลิตไปยังพื้นที่ที่ใกล้แหล่งพลังงานดังกล่าวอาจทำให้ต้นทุนการขนส่งวัตถุดิบ/ต้นทุนการขนส่งสินค้าเพื่อการจำหน่ายเพิ่มขึ้นจากระยะทางที่ไกลขึ้น

• ข้อเสนอแนะ

1. รัฐบาลควรให้การสนับสนุนนโยบายพลังงานทางเลือก/พลังงานหมุนเวียนอย่างต่อเนื่องต่อไป เนื่องจากแม้ว่าการเชื่อมโยงพลังงานกับประเทศเพื่อนบ้านจะสร้างความมั่นคงด้าน supply พลังงานให้ประเทศไทยก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถมั่นใจได้ตลอดไป

ว่าจะไม่มีปัจจัยอื่นมากระทบจนทำให้ประเทศเพื่อนบ้านไม่สามารถ supply พลังงานให้ได้ตลอดเวลา เช่น ปัญหาการกระทบกระทั่งด้านชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน การปิดซ่อมบำรุงวัสดุ/อุปกรณ์สำหรับการผลิต/การส่งพลังงานของประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาภายในของประเทศเพื่อนบ้าน การสงวนพลังงานไว้ใช้ในประเทศของเพื่อนบ้านเนื่องจากความต้องการใช้พลังงานสูงขึ้นตามการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการพึ่งพาตนเองน่าจะเป็นหนทางที่ประเทศไทยยังต้องให้ความสำคัญและยึดถือไว้เป็นแนวปฏิบัติ

2. ผู้ประกอบการในภาคอุตสาหกรรมควรมุ่งมั่นเพิ่มขีดความสามารถของตนเองด้านพลังงานต่อไป ด้วยการยืดหลักการประหยัดพลังงานและใช้พลังงานทางเลือก/พลังงานหมุนเวียนต่อไป เนื่องจากเราคงจะหาพลังงานราคาถูกแบบเดิมมาใช้ไม่ได้แล้ว

3. ในการโยกย้ายโรงงาน/การขยายโรงงานอุตสาหกรรมหรือการขยายกำลังผลิตไปยังพื้นที่ใกล้แหล่งพลังงานนั้น ผู้ประกอบการต้องพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ร่วมด้วยเพื่อให้ได้ต้นทุนการผลิตต่ำสุด ●

อ้างอิง :

- ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) , กลุ่มพหุภาคี สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม, 15 มีนาคม 2554
- เอกสารการสัมมนา เรื่อง “ประชาคมอาเซียนกับการเชื่อมโยงระบบพลังงาน” โดยคณะกรรมการธิการพลังงาน วุฒิสภา เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2555
- Practical Report ทิศทางพลังงานอาเซียน : ไทยขาดแหล่งทรัพยากร ระยะยาวต้องเร่งเชื่อมโยงพลังงานอาเซียน โดย <http://www.siamintelligence.com/asean-energy-cooperation/>
- นางสาวเนติมา คงแก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, วันที่ 27 มิถุนายน 2554 โดย <http://www.learners.in.th/blogs/posts/471610>

3

จังหวัดแดนอีสาน

ฐานการผลิตใหม่ที่น่าจับตามอง

เรวดี แก้วมณี

สำนักนโยบายอุตสาหกรรมภาค

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือที่เราเรียกกันว่า “ภาคอีสาน” เป็นภาคที่มีความสำคัญยิ่งของประเทศไทย สาเหตุที่กล่าวเช่นนี้เนื่องจากภาคอีสานเป็นภาคที่มีศักยภาพเชิงพื้นที่สูง เพื่อการพัฒนาเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะ สปป.ลาว ทำให้ที่ผ่านมามีการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจร่วมกันในรูปแบบต่างๆ เช่น การค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เป็นต้น โดยจังหวัดในภาคอีสานที่มีพื้นที่ชายแดนติดกับ สปป.ลาว มีหลายจังหวัด แต่ในมุมมองของผู้เขียนเห็นว่าจังหวัดที่มีศักยภาพสูงที่น่าจับตามองเป็นพิเศษ เนื่องจากมีโครงการพัฒนาต่างๆ ที่โดดเด่นในปัจจุบัน โดยเฉพาะการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ที่กำลังจะกลายเป็นโอกาสในการพัฒนาให้เป็นฐานการผลิตใหม่ของภาคอุตสาหกรรมอันจะเอื้อประโยชน์ให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคตลอดจนในระดับประเทศได้อย่างกว้างขวาง ซึ่ง 3 จังหวัดที่กล่าวถึง ได้แก่ นครพนม มุกดาหาร และหนองคาย นั่นเอง

จังหวัดนครพนม มุกดาหาร และหนองคาย ทั้ง 3 จังหวัดหากวิเคราะห์ศักยภาพในด้านการค้าชายแดนกับ สปป.ลาว ในปี 2554 พบว่ามูลค่าการค้าของด่านศุลกากรจังหวัดหนองคายมีมูลค่า 46,707.41 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2553 มูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.79 มูลค่าการค้าของด่านศุลกากรจังหวัดมุกดาหารมีมูลค่า 27,592.61 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2553 มูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.73 และมูลค่าการค้าของด่านศุลกากรจังหวัดนครพนม มีมูลค่า 5,340.79 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปี 2553 มูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 23.54

ตัวเลขเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและปริมาณการค้าชายแดนที่มีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นทั้ง 3 จังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดหนองคายที่มีปริมาณการค้าชายแดนกับ สปป.ลาว คิดเป็นร้อยละ 47.59 สูงที่สุดในภาคอีสานที่มีมูลค่าการค้าชายแดนกับ สปป.ลาว ผ่านด่านศุลกากรใน 6 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 111,019.42 ล้านบาท สินค้านำเข้าที่สำคัญส่วนใหญ่ของด่านศุลกากรใน 3 จังหวัด ได้แก่ ไม้แปรรูป เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมและส่วนประกอบ เสื้อผ้าสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์โลหะทำด้วยเหล็ก สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ น้ำมันดีเซล น้ำมันเบนซิน ผลิตภัณฑ์เหล็กและเหล็กกล้า และรถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ

นอกจากนี้หากพิจารณาไปถึงการค้าผ่านแดนกับประเทศเวียดนาม สิงคโปร์และจีนของทั้ง 3 จังหวัด ในปี 2554 พบว่ามีมูลค่าการค้าที่เกินดุลทั้ง 3 จังหวัด โดยจังหวัดนครพนมมีดุลการค้าเกินดุล 102.71 ล้านบาท จังหวัดมุกดาหารมีดุลการค้าเกินดุล

14,077.78 ล้านบาท และจังหวัดหนองคายมีดุลการค้าเกินดุล 492.90 ล้านบาท

เมื่อทราบถึงศักยภาพด้านการค้าชายแดนและผ่านแดนของทั้ง 3 จังหวัดแล้ว คราวนี้ลองมาดูกันว่าเหตุใดผู้เขียนจึงมองว่า 3 จังหวัดดังกล่าวมีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นฐานการผลิตใหม่ที่น่าจับตามองในอนาคต เริ่มจาก**จังหวัดหนองคาย** เมืองชายแดนประตูสู่เมืองเวียงจันทน์ เมืองหลวงของ สปป. ลาว โดยผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 ในการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ศักยภาพที่สำคัญของจังหวัดหนองคาย นอกจากเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ใกล้กับศูนย์กลางแห่งการบริหาร สปป.ลาว (นครหลวงเวียงจันทน์) แล้วยังเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงเศรษฐกิจของภูมิภาคตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North Southern Economic Corridor : NSEC) และแนวระเบียงทางเศรษฐกิจตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ของกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอนุภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Sub-region: GMS)

กรอบเศรษฐกิจที่สำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัดหนองคายอีกกรอบหนึ่งคือ กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจรอบอ่าวเป่ยปู้ (Pan-Beibu Gulf Economic Cooperation: PBGEC) ซึ่งประกอบด้วยประเทศจีน เวียดนาม ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และบรูไน โดยภายใต้กรอบความ

สถิติมูลค่าการค้าชายแดนไทย-ลาวของด่านศุลกากรทั้ง 3 จังหวัด ปี 2553 - 2554 (หน่วย: ล้านบาท)

ปี	ประเภท	ปี 2553	ปี 2554	%Δ ปี 2554/2553
จังหวัดหนองคาย	มูลค่ารวม	38,039.96	46,707.41	22.79
	ส่งออก	35,140.34	44,272.50	25.99
	นำเข้า	2,899.62	2,434.91	-16.03
	ดุลการค้า	32,240.72	41,837.59	29.77
จังหวัดมุกดาหาร	มูลค่ารวม	22,300.97	27,592.61	23.73
	ส่งออก	9,276.54	9,665.35	4.19
	นำเข้า	13,024.43	17,927.26	37.64
	ดุลการค้า	-3,747.88	-8,261.91	-120.44
จังหวัดนครพนม	มูลค่ารวม	4,323.10	5,340.79	23.54
	ส่งออก	2,776.36	2,917.90	5.1
	นำเข้า	1,546.74	2,422.90	56.65
	ดุลการค้า	1,229.61	495	-59.74
รวม	มูลค่ารวม	64,664.03	79,640.81	23.16
	ส่งออก	47,193.24	56,855.75	20.47
	นำเข้า	17,470.79	22,785.07	30.42
	ดุลการค้า	29,722.45	34,070.68	14.63

ที่มา : กรมการค้าต่างประเทศ, มีนาคม 2555

ร่วมมือดังกล่าว จีนได้ผลักดันระเบียงเศรษฐกิจหนานหนิง-สิงคโปร์ (Nanning-Singapore Economic Corridor) เข้าสู่แผนงานสนับสนุนเงินทุนความร่วมมือทางการลงทุนจีน-อาเซียน เพื่อส่งเสริมการค้า โลจิสติกส์ การท่องเที่ยว และการคมนาคมครอบคลุม 7 ประเทศ 5 เมืองหลวง คือ จีน (เมืองหนานหนิง)-เวียดนาม (กรุงฮานอย)-สปป.ลาว (นครเวียงจันทน์)-กัมพูชา (กรุงพนมเปญ)-ไทย (กรุงเทพมหานคร)-มาเลเซีย (กรุงกัวลาลัมเปอร์) และสิงคโปร์ ภายใต้กรอบความร่วมมือนี้ กระทรวงการรถไฟแห่งประเทศไทย ได้นำเสนอแนวทางการเชื่อมต่อทางรถไฟนครหนานหนิง-สิงคโปร์ (Nanning-Singapore Railways) เชื่อมต่อนครหนานหนิง-กรุงฮานอย-นครเวียงจันทน์-กรุงเทพฯ-กรุงกัวลาลัมเปอร์ และสิงคโปร์

จังหวัดหนองคายมีโครงการพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ที่สำคัญคือ สะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 1 สามารถเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านทางตอนบน ซึ่งได้แก่ สปป.ลาว เวียดนามตอนบนและจีนตอนใต้ โดยสามารถเชื่อมโยงเข้าสู่เส้นทางหลักหมายเลข 13 ของ สปป.ลาว ที่นครหลวงเวียงจันทน์ หลวงพระบาง อุดมไซ บ่อเต็น และบ่อหาน เข้าสู่เส้นทางหมายเลข 214 สู่มืองเชียงรุ่ง และคุนหมิง และอีกทางหนึ่งสามารถเชื่อมโยงเส้นทางหมายเลข 2E ที่เมืองไซ เข้าสู่เมืองเดียนเบียนฟู ประเทศเวียดนาม รวมทั้งมีโครงการรถไฟความเร็วสูง จีน-สปป.ลาว-ไทย ซึ่งรัฐบาลไทยได้ให้การสนับสนุนในการก่อสร้างเส้นทางรถไฟตามยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงโครงข่ายเส้นทางรถไฟในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงภายใต้กรอบ GMS ซึ่งเป็นความร่วมมือในด้านการพัฒนาการจราจรระหว่างไทยกับจีน โดยไทยทำการพัฒนาทางรถไฟกรุงเทพฯ-หนองคาย มีระยะทางรวม 615 กิโลเมตร ซึ่งเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อไปยัง สปป.ลาว เข้าสู่นครเวียงจันทน์ หลวงพระบาง อุดมไซ หลวงน้ำทาและเข้าสู่คุนหมิง มณฑลยูนนานของจีนผ่านด่านชายแดนลาว-จีน (บ่อเต็น-บ่อหาน) รวมระยะทาง 430 กิโลเมตร โดยเส้นทางดังกล่าวใช้เวลาเดินทางประมาณ 15 ชั่วโมง ปัจจุบันแม้โครงการดังกล่าวได้ถูกชะลอลงเนื่องจากปัญหาภายในระหว่างสปป.ลาวกับจีน แต่อย่างไรก็ตามในอนาคตหากโครงการดังกล่าวสำเร็จได้ จะทำให้จังหวัดหนองคายสามารถเชื่อมกับจีนประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ได้ใกล้ที่สุด ในส่วนของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมจังหวัดหนองคายยังมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในรูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนด้านการผลิตเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone: EPZ) อีกด้วย โดยมีพื้นที่ที่เหมาะสมได้แก่ พื้นที่อำเภอเมือง อำเภอสระใคร อำเภอท่าบ่อ และอำเภอรันทวนา

จังหวัดที่สองได้แก่ **จังหวัดมุกดาหาร** เป็นประตูสู่อินโดจีน โดยมีสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 เชื่อมโยงกับแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ตามแผนงานการพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งทางบกในแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East West Economic Corridor: EWEC) ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบ GMS และ ACMECS ระหว่างไทย ลาว พม่า และเวียดนาม ภายใต้การ

สนับสนุนของธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ให้เป็นเส้นทางคมนาคมทางบกที่สั้นที่สุด มีต้นทุนน้อยที่สุด และเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุนอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและภาคบริการ ตลอดจนด้านอื่นๆ และยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งนี้มีบทบาทรองรับการเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 9 หรือ R 9 ของ สปป.ลาว ทางแขวงสะหวันนะเขตไปเชื่อมต่อกับเวียดนามตอนกลาง ตลอดไปถึงชายแดนทะเล เข้าบรรจบเส้นทางหมายเลข 1 โดยมีหัวเมืองที่สำคัญของเวียดนาม คือ เมืองกวางตรี เมืองเว้ (เมืองหลวงเก่า) และเมืองดานัง ซึ่งเป็นท่าเรือที่สำคัญสามารถรองรับเรือขนาด 30,000 ตัน ซึ่งจะทำให้จังหวัดมุกดาหารกลายเป็นเมืองศูนย์กลางทางการค้าและพาณิชย์กรรม ของภาคอีสานอีกเมืองหนึ่งของประเทศไทย

เส้นทาง R 9 ที่กล่าวถึงเป็นเส้นทางสายหลักตามกรอบ GMS และเป็นเส้นทางเชื่อมโยงระบบโลจิสติกส์ของฝั่งทะเลจีนใต้และทะเลอันดามัน โดยมีมุกดาหารและสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 เป็นประตู (Gateway) จากมุกดาหารสู่ทะเลจีนใต้ผ่านสะหวันนะเขตของ สปป.ลาว เข้าสู่เวียดนามในด้านลาวบาว-กวางจิลงสู่ท่าเรือดานัง จะมีระยะทางประมาณ 520 กิโลเมตร และจากมุกดาหารเชื่อมโยงฝั่งทะเลอันดามันผ่านขอนแก่น-พิษณุโลก-ตาก-แม่สอด เข้าสู่พม่าที่เมียวดีลงสู่ทะเลอันดามันที่ท่าเรือมะละแหม่ง มีระยะทางประมาณ 930 กิโลเมตร รวมระยะทางเส้นทางสายนี้ทั้งสิ้น 1,450 กิโลเมตร จากเส้นทางดังกล่าวทำให้เกิดการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกโดยเฉพาะไทย (มุกดาหาร)-สปป.ลาว และเวียดนาม ได้มีการเชื่อมโยงทางการค้าโดยผ่านเส้นทางมุกดาหาร-สะหวันนะเขต-เว้-ดานัง-วินห์-ฮานอย ปัจจุบันสินค้าไทยจะขนส่งผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 2 เชื่อมโยงไปยังเมืองลาวบาวชายแดนของเวียดนามก่อนเข้าสู่เส้นทางหลักหมายเลข 1 ของเวียดนามและเชื่อมโยงไปยังท่าเรือไฮฟอง หรือท่าเรือดานัง ปัจจุบันการขนส่งสินค้าจากไทยจะผ่านเส้นทางสายนี้เป็นหลัก โดยสินค้าที่จะลงท่าเรือดานังจะมีประมาณ 15% ของสินค้าทั้งหมด สินค้าที่เหลือจะกระจายสู่เวียดนามตอนกลางที่มีพื้นที่เศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ เขตเศรษฐกิจพิเศษลาวบาว ซึ่งจัดเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่พัฒนาได้รวดเร็วที่สุดแห่งหนึ่งของภาคกลางของเวียดนาม และตอนเหนือเข้าสู่ฮานอยเมืองหลวงของเวียดนามตามเส้นทางหมายเลข 1A และมีบางส่วนเข้าสู่จีนโดยผ่านด่านโหย่วอิกวาน เมืองหนานหนิง

เหตุผลอีกประการหนึ่งที่จังหวัดมุกดาหารมีข้อได้เปรียบคือการพัฒนาเชื่อมโยงกับพื้นที่เศรษฐกิจในเมืองสะหวันนะเขต สปป.ลาว ซึ่งมีความสำคัญทางเศรษฐกิจเป็นอันดับ 2 ของ สปป.ลาว รองจากแขวงเวียงจันทน์ เป็นจุดบรรจบของเส้นทางสำคัญหลายสายทั้งเส้นทาง R 9 และ R 13 ซึ่งเป็นเส้นทางเชื่อมโยงตามแนวเหนือ-ใต้ของ สปป.ลาว จะบรรจบกับเส้นทางหลักหมายเลข 7 ของกัมพูชา ทั้งนี้ เส้นทางหมายเลข 9 จะตัดกับเส้นทางหมายเลข 13 ที่แยกเซโนในแขวงสะหวันนะเขตส่งผลให้แขวง

สะพานนะเขตเป็นพื้นที่ศักยภาพแห่งใหม่ของ สปป.ลาว ที่มีถนนเชื่อมต่อกับประเทศต่างๆ ในกลุ่ม GMS ถึง 5 ประเทศ ทำให้แขวงสะพานนะเขตสามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้จังหวัดมุกดาหารยังมีศักยภาพและโอกาสในการพัฒนาจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในรูปแบบของเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนด้านการผลิตเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone: EPZ) เช่นกัน โดยอาศัยปัจจัยด้านพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และศักยภาพด้านการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ EWEC โดยมีพื้นที่ที่เหมาะสม ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมือง อำเภอดงคำชะอี และอำเภอนิคมน้ำอูน

จังหวัดสุดท้ายที่จะกล่าวถึงได้แก่ **จังหวัดนครพนม** ซึ่งตั้งอยู่ในเส้นทางเชื่อมโยงเศรษฐกิจ NSEC และ EWEC ที่ผ่านมาตั้งแต่เปิดสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3 (นครพนม-คำม่วน) เมื่อวันศุกร์ที่ 11 พฤศจิกายน 2554 จังหวัดนครพนมได้กลายเป็นจังหวัดที่ได้รับการจับตามองว่าเป็นพื้นที่เศรษฐกิจใหม่และกำลังจะกลายเป็นศูนย์กลางทางค้าและการลงทุน การขนส่ง และการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาคอินโดจีน ซึ่งการก่อสร้างสะพานแห่งนี้จะเป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จะสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมการคมนาคมขนส่ง การค้า การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคอีสานตอนบนของไทย ภาคกลางของสปป.ลาว และภาคกลางของเวียดนาม ตลอดจนต่อเชื่อมโครงข่ายถึงประเทศจีน เนื่องจากจังหวัดนครพนมเป็นเมืองเปิดสู่เส้นทางหมายเลข 12 (R 12) หรือเส้นทางหมายเลข 8 (R 8) ใน สปป.ลาว และเวียดนาม ซึ่งจะส่งผลให้จังหวัดนครพนมเป็นโครงข่ายการจราจรที่ในฝั่งไทยตามทางหลวงหมายเลข 212 เชื่อมต่อทางหลวงหมายเลข 22 (อุดรธานี-สกลนคร-นครพนม)

อีกเส้นทางหนึ่งคือ R 12 ซึ่งเริ่มจากเมืองท่าแขกไปยังตอนกลางประเทศเวียดนามที่มีเมืองวินห์ จังหวัดฮาติงห์ อันเป็นที่ตั้งของท่าเรือหู่ฮัง ท่าเรือหลักของเวียดนามได้สิ้นสุดด้วยระยะทางเพียง 330 กิโลเมตร และตามถนนสาย 1A ในเวียดนามสามารถเดินทางไปยังกรุงฮานอยด้วยระยะทางเพียง 650 กม. และสามารถเข้าสู่ฝั่งเสียง มณฑลหนานหนิง ประเทศจีน ในระยะทางเพียง 1,029 กิโลเมตรเท่านั้น ซึ่งจะเป็นการรองรับการเปิดการค้าเสรีอาเซียนหรือประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยเส้นทาง R 12 นี้ถือเป็นคู่แข่งสำคัญของเส้นทาง R 9 และอยู่ในแนวของเส้นทางการค้าสายใหม่ (New Trade Lane) ที่สามารถเชื่อมโยงไทยผ่านลาว-เวียดนามไปถึงตลาดจีนได้ ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการ ไทยได้เริ่มหันมาใช้เส้นทาง R 12 ในการขนส่งผลไม้สดจากไทยไปตลาดจีน เพราะสั้นกว่าสะดวกกว่าเส้นทาง R 9 และ R 3E (ทางหลวงคุนหมิง-กรุงเทพฯ) ที่เชื่อมโยงจากเชียงของไปคุนหมิง อีกทั้งยังมีต้นทุนค่าขนส่งที่ถูกกว่าอีกด้วย นอกจากนี้ที่จะใช้เป็นเส้นทางของการค้าการลงทุน การบริการแล้ว เส้นทาง R 12 ถือว่าเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ด้านการขนส่งทางบกที่สำคัญและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของประเทศจีนที่รุดลงใต้โดยภาคอีสานคือ

เป้าหมายที่สำคัญของจีนในการเปิดประตูลงสู่ใต้ของภูมิภาคอาเซียน จะเห็นได้จากโครงการพัฒนาที่สำคัญของจีน อาทิ โครงการก่อสร้างรถไฟความเร็วสูงของจีน ก็จะผ่านประเทศไทยลงไปยังตอนใต้ของภูมิภาคนี้ ซึ่งขณะนี้ในหลายมณฑลของจีนได้เตรียมตัวรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว ทั้งๆ ที่จีนเองก็ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับอาเซียนโดยตรง จึงทำให้เส้นทาง R 12 เป็นเส้นทางที่สามารถตอบโจทย์ได้ถูกต้องที่สุดสำหรับการขนส่งและระบบโลจิสติกส์ตลอดจนการพัฒนาในด้านต่างๆ ของจังหวัดนครพนม

จากวิกฤตน้ำท่วมใหญ่ในปีที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อภาคเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก รวมทั้งนิคมอุตสาหกรรมหลายแห่งได้รับความเสียหายจากวิกฤตในครั้งนี้ ดังนั้นภาคอีสานจึงถือได้ว่าเป็นพื้นที่เป้าหมายที่เหมาะสมในการจะพัฒนาเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมใหม่ใ้่น้ำท่วม และใช้เป็นฐานการผลิตของภาคอุตสาหกรรม จากศักยภาพด้านโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ของจังหวัดนครพนม มุกดาหาร และหนองคาย ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ไม่ควรมองข้าม 3 จังหวัดแดนอีสานนี้ไป เพราะอย่าลืมน้ำจุดเริ่มต้นของการพัฒนาในด้านต่างๆ น่าจะเริ่มต้นที่โครงสร้างพื้นฐาน ในมุมมองของผู้เขียนเห็นว่าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต้องเกิดขึ้นก่อน ถ้าโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์พร้อม ย่อมเป็นแรงดึงดูดให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ตามมาอย่างรวดเร็ว และการที่จะพัฒนา 3 จังหวัดให้เป็นฐานการผลิตใหม่ก็อาจจะเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเชิงพื้นที่ของภาครัฐที่จะเกิดขึ้นในอนาคตก็ควรต้องอยู่บนพื้นฐานหัวใจสำคัญของการพัฒนา กล่าวคือ ต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมการพัฒนาในด้านต่างๆ จะต้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ควรต้องฟังเสียงประชาชนให้มาก เพราะคนเหล่านี้เป็นเจ้าของพื้นที่ตัวจริงและเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงที่จะได้รับผลกระทบจากการพัฒนาทั้งในแง่บวกและแง่ลบ ดังนั้นควรต้องมีการทำความเข้าใจและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน เพื่อเป็นการป้องกันและลดปัญหาความขัดแย้ง ตลอดจนแรงต่อต้านในภายหลัง ทั้งหมดนี้เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมยุคใหม่ไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ใดต้องอยู่ร่วมกันกับชุมชนได้อย่างผาสุกและยั่งยืน ●

อ้างอิง :

- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมภูมิภาคระยะที่ 4 : แผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมชายแดน, กันยายน 2554
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. โครงการศึกษาแนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในจังหวัดนครพนม : กรณีมีการเปิดใช้สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 3, กันยายน 2552
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครศรี พานิชสาส์น. บทความเรื่อง R 12 : คู่แข่งเส้นทาง R 9. ข้อมูลจาก Website หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ <http://www.bangkokbiznews.com>), มีนาคม 2555

สศอ. พบผู้ประกอบการ

สศอ. พบผู้ประกอบการ Remanufacturing

บุตรี เทียมเทียบรัตน์

อารียา สุภาพ

ศักดิ์ชัย สิ้นโสมนัส : เรื่องและภาพ

อุตสาหกรรม Remanufacturing¹ (Reman) ในปัจจุบันยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากและยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นทางการจากภาครัฐ แต่ก็มีมีการดำเนินการกันมานานแล้ว ในสินค้าบางประเภท ตั้งแต่สินค้าที่รู้จักกันดี เช่น ยางรถยนต์ที่นำมาหล่อดอกใหม่ หรือที่เรียกว่ายางเปอร์เซ็นต์ ไปจนถึงของที่มีชิ้นส่วนประกอบมากมาย เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร โดย สศอ. เห็นว่าประเทศไทยมีศักยภาพที่จะสร้างอุตสาหกรรม Reman ได้ และยังเป็นการช่วยรักษาสินแวดล้อมที่ดีได้อีกทางหนึ่งด้วย เพราะอุตสาหกรรม Reman เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้คุ้มค่ามาก ยิ่งกว่าการรีไซเคิล (Recycle) จึงได้ร่วมกับศูนย์บริการวิชาการ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ERTC) ทำการศึกษาเรื่อง “โครงการศึกษากลยุทธ์การจัดทำและพัฒนาสินค้าสิ่งแวดล้อม ภายใต้กรอบการค้าระหว่างประเทศ” ซึ่งได้ดำเนินการมาเป็นระยะที่ 3 และทำให้คณะเดินทางซึ่งประกอบด้วย รองผู้อำนวยการ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม (นายอภิวัฒน์ อสมารณ) ผู้อำนวยการสำนักเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ ที่ปรึกษา พร้อมด้วยคณะผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางไปสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรม Reman ที่ประเทศโปแลนด์และเยอรมนี ซึ่งจะขอเล่าประสบการณ์ที่ได้รับจากการไปดูงานให้ทราบว่าได้ไปเห็นอะไรบ้าง

คณะผู้เขียนได้ไปที่เมืองคราคอฟ (Krakow) ประเทศโปแลนด์ ซึ่งเป็นสถานที่จัดงาน Remanufacturing exhibition มีการออก booth ของผู้ประกอบการ Reman ในยุโรป เพื่อทำความ

รู้จักกับลูกค้า และพบปะแลกเปลี่ยนเครือข่ายระหว่างผู้ประกอบการ Reman ด้วยกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นชิ้นส่วนรถยนต์ประเภท Alternator, Starter, Transmission นอกจากนั้นก็ยังมีอุปกรณ์ทดสอบมาตรฐาน สถาบันการศึกษาที่ให้การศึกษาวิจัย และก็มีสมาคม APRA (Automotive Parts Remanufacturers Association) หรือสมาคมผู้ประกอบการอะไหล่รถยนต์ Reman ร่วมจัดงานในครั้งนี้ด้วย ทำให้ทราบว่าในยุโรปมีการทำ Reman มานานแล้ว โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ เพราะความได้เปรียบจากการที่เป็นสหภาพยุโรปที่ประเทศสมาชิกไม่มีอุปสรรคด้านกำแพงภาษีและการเคลื่อนย้ายสินค้าระหว่างกัน ทำให้เกิดการหมุนเวียนของชิ้นส่วนหลัก หรือ “core” ซึ่งเปรียบเป็นหัวใจหรือวัตถุดิบหลักของการทำ Reman จึงทำให้กิจกรรม Reman เฟื่องฟูเป็นอันมากในภูมิภาคนี้

△หารือกับบริษัท DAIMLER AG ที่โรงงานเมือง GAGGENAU

¹ Remanufacturing หมายถึง การนำสินค้าที่ใช้แล้วกลับมาเข้าสู่กระบวนการผลิตใหม่ โดยสินค้าที่ได้จะมีคุณภาพเทียบเท่าของใหม่

และที่นี้เอง คณะผู้เขียนได้มีโอกาสรู้จักกับวารสาร Rematec News ซึ่งเป็นวารสารเกี่ยวกับแวดวง Reman ในยุโรป และทั่วโลก มีเนื้อหาเป็นข่าวสารของสมาคม APRA กิจกรรมต่างๆ ของบริษัทและบุคลากร ทั้งในยุโรปและทั่วโลก โดยคณะผู้เขียน เห็นว่าเป็นวารสารที่ดีและเป็นแหล่งข้อมูลของการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ จึงได้ลงทุนสมัครเป็นสมาชิกในราคาพิเศษ ซึ่งเจ้าหน้าที่ ประจำ booth นี้ คณะผู้เขียนทราบภายหลังว่าเป็นคณะบรรณาธิการ วารสาร RematecNews ก็สนใจกลุ่มคณะผู้เขียนที่เดินเข้าออก booth ต่างๆ อยู่เช่นกัน ถึงกับขอสัมภาษณ์และถ่ายรูปเพื่อไปลง วารสารเลยทีเดียว แต่จะได้ลงท้ายเล่มหรือส่นปกนั้น คงต้องติดตาม กันต่อไป

จากนั้นก็ลัดฟ้ามาที่เมือง Stuttgart ประเทศเยอรมนี เพื่อไปสัมภาษณ์และเยี่ยมชมบริษัท Daimler AG และ Bosch ซึ่งเป็นสองบริษัทยักษ์ใหญ่ที่มีการ Reman ชิ้นส่วนยานยนต์ โดยบริษัทแรกที่ไปเข้าพบคือ บริษัท Daimler AG มีโรงงานตั้งอยู่ที่ เมือง Gaggenau โรงงานแห่งนี้สร้างขึ้นเมื่อปี ค.ศ.1894 และเป็น โรงงานที่เก่าแก่ที่สุดในโลก ปัจจุบันเป็นฝ่ายผลิตรถบรรทุกของ Daimler และทำ Reman ชิ้นส่วนเครื่องยนต์เมอร์เซเดสเบนซ์ คือ เครื่องยนต์ ชิ้นส่วนจักรกล ระบบเชื้อเพลิง ระบบจลาจรอัจฉริยะ กล้องควบคุม และแผงอุปกรณ์ โดยคณะผู้เขียนได้เข้าไปดูในส่วน ของโรงงาน ซึ่งจะมีระบบการรับเข้าตั้งแต่ดีลเลอร์ของเมอร์เซเดส จะแจ้งส่งชิ้นส่วน Reman ที่ต้องการและส่งชิ้นส่วนเก่า (core) ของ ลูกค้าน่ากลับมาเพื่อตีราคาที่สูงขึ้นเก็บรวบรวม core ซึ่งจะทำหน้าที่ ตีราคาของ core กลับมาให้ที่ดีลเลอร์ ส่วน core จะถูกส่งกลับมา ที่โรงงานเพื่อเข้าสู่กระบวนการ Reman ซึ่งมีกระบวนการเริ่มต้น ตั้งแต่การถอดแยกชิ้นส่วน การล้างทำความสะอาด การทดสอบ และเปลี่ยนชิ้นส่วนที่เสื่อมคุณภาพ การปรับสภาพใหม่ การประกอบ กลับ และขั้นตอนสุดท้ายคือการทดสอบคุณภาพ โดยขั้นตอนนี้เอง ที่บริษัทฯ บอกว่าใช้การทดสอบระดับเดียวกับที่ทดสอบเครื่องยนต์ ใหม่ และท้ายสุดเครื่องยนต์ Reman จะมีหมายเลข (serial number) ที่เครื่องยนต์เพื่อให้ทราบว่าเป็น core ที่ผ่านการ Reman

△ กับบรรณาธิการวารสาร REMATECNEWS

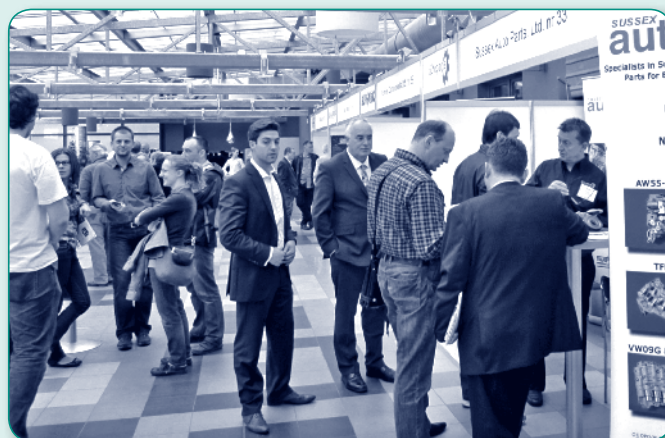
และจะถูกส่งกลับไปให้ตัวแทนเพื่อติดตั้งกลับให้ลูกค้า โดยอะไหล่ที่ Reman นี้ ลูกค่าน่าสนใจในคุณภาพได้ เพราะบริษัทฯ รับประกันให้ เทียบเท่ากับอะไหล่ใหม่ทุกประการ แต่ในราคาที่ถูกลงประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์

บริษัทที่ได้ไปเยี่ยมชมแห่งสุดท้ายคือ Bosch ซึ่งมีโรงงาน Reman อยู่ที่เมือง Göttingen ห่างออกไปจากโรงแรมที่พักในเมือง Stuttgart ประมาณ 3 ชั่วโมงโดยรถไฟ บริษัทฯ ส่งเจ้าหน้าที่มา รับคณะฯ ที่โรงแรมแต่เช้าเพราะต้องนั่งรถไฟไปไกล จึงทำให้ทราบ จริงๆ ว่าคนเยอรมันเป็นคนตรงต่อเวลามากๆ เพราะเรานัด 6.30 น. เจ้าหน้าที่บริษัทฯ ก็มาถึงก่อนเวลาด้วยซ้ำ เพราะเราต้องขึ้นรถไฟ เทียบ 6.45 น. ไป หากพลาดเที่ยวนี้ก็ต้องรออีก 1 ชั่วโมง ซึ่งจะ เสียเวลาไปอีก

มาถึงบริษัท Bosch คณะฯ ก็เข้าไปดูโรงงานการ Reman กันเลย ซึ่งขั้นตอนการ Reman แทบจะไม่แตกต่างจากของ เมอร์เซเดสเลย แม้โรงงานอาจมีระบบที่ต่างกันเล็กน้อย แต่ขั้นตอน หลักๆ แทบจะไม่ต่างกันเลย และในบางขั้นตอน Bosch ยังได้พัฒนา มาใช้เทคโนโลยีเฉพาะของ Bosch เอง ซึ่งเจ้าหน้าที่บอกว่าทำแล้ว จะใช้การได้ดีกว่าของยี่ห้อเดิมด้วยซ้ำ และคณะผู้เขียนยังสังเกต เห็นอีกด้วยว่าคนงานในโรงงาน Bosch นี้ ล้วนแต่อยู่ในวัยเกษียณหมด ไปแล้วทั้งนั้น ยิ่งคนงานที่อยู่ในขั้นตอนการตรวจประเมินคุณภาพ core ที่มาจากดีลเลอร์ อายุน่าจะใกล้เคียงเต็มที่ ถามเจ้าหน้าที่

△ บริษัท BOSCH

ดูว่าทำไมคนงานในโรงงานนี้อายุเฉลี่ยถึงได้มากเช่นนี้ เขาตอบว่า อายุไม่เป็นปัญหาเลย (ที่จริง เขาตอบตรงๆ กว่านี้ตามสไตล์คนเยอรมัน) จึงทำให้คิดว่าอุตสาหกรรมนี้ ประสบการณ์และทักษะของคนงานมีความจำเป็นมาก และใช้แรงงานคนแทบจะทุกขั้นตอนที่กล่าวมาจริงๆ ยกเว้นขั้นตอนล้างทำความสะอาดเท่านั้นที่ต้องอาศัยเครื่องจักรอย่างเดียว

กลับออกมาจากโรงงาน เจ้าหน้าที่ได้บรรยายให้ฟังเกี่ยวกับระบบการจัดการ core (core management) ซึ่งจะใช้วิธีให้ลูกค้าที่ต้องการเปลี่ยนอะไหล่ ต้องนำอะไหล่เดิมมาแลกด้วยเป็นระบบที่ต้องอิงกับระบบบัญชี ซึ่ง Bosch ได้พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการควบคุม core ในการทำ Reman และประสบความสำเร็จมาก ทำให้คณะผู้เขียนคิดว่าระบบการจัดการและควบคุมปริมาณของ core ให้ได้จำนวนที่มากพอและสม่ำเสมอ นี่เป็นปัจจัยสำคัญในการทำอุตสาหกรรม Reman เพราะหากไม่มีวัตถุดิบมาป้อนโรงงานอย่างต่อเนื่องก็คงจะทำ Reman ไม่ได้

ผลจากการไปสำรวจข้อมูลในครั้งนี้ ทำให้คณะผู้เขียนมีความเข้าใจในอุตสาหกรรม Reman เพิ่มขึ้นอย่างมาก ซึ่งนอกจากทักษะการประกอบ ตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพแล้ว หัวใจสำคัญของการ Reman คือ core มีความสำคัญมากในการทำอุตสาหกรรม Reman ให้ต่อเนื่องได้ สำหรับประเทศไทย แม้ว่าจะสามารถสนับสนุนอุตสาหกรรมนี้ได้ไม่ยาก เนื่องจากมีแรงงานที่มีศักยภาพอยู่แล้ว แต่หากประเทศไทยต้องการสนับสนุนอุตสาหกรรม Reman อย่างจริงจัง จะต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมาย ซึ่งผลจากการสำรวจข้อมูลครั้งนี้ สศอ. จะได้ร่วมกับที่ปรึกษานำมาประมวลเป็นข้อมูลและข้อเสนอแนะทางนโยบายเมื่อเสร็จสิ้นการศึกษาต่อไป ●

△ ระหว่างการสัมภาษณ์ใน BOOTH วารสาร REMATECNEWS

△ ภายในงาน REMAN EXHIBITION ที่เมือง KRAKOW

OIE Club

เวทีเปิดรับความคิดเห็นและร่วมสนุก

วารสารเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ได้เปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมจากบุคคลภายนอก ความยาวไม่เกิน 2 หน้ากระดาษ A4

โดยส่งมาที่... **กลุ่มประชาสัมพันธ์และบริการห้องสมุด**
สำนักบริหารกลาง สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
ถนนพระรามที่ 6 เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 หรือ E-mail : oieclub@oie.go.th

- 📌 เจ้าของความคิดเห็นและบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร สศอ. จะได้รับของที่ระลึก หรือค่าตอบแทนตามความเหมาะสม โดยขอความกรุณาระบุ ชื่อ-นามสกุลจริง พร้อมที่อยู่ และหมายเลขโทรศัพท์ของท่านให้ชัดเจน
- 📌 กองบรรณาธิการฯ ขอสงวนสิทธิ์ในการตัดทอนความยาวหรือข้อความในบางตอนออก เพื่อความเหมาะสมในกรณีที่ผลงานของท่านได้รับการตีพิมพ์

เทคนิคการจัดทำโครงการอัจฉริยะ Smart Project

วรรณภา ทองเจริญศิริกุล
สำนักนโยบายยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย

โครงการ เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อนแผน/ยุทธศาสตร์/นโยบาย/มาตรการของรัฐบาลและส่วนราชการไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในระยะเวลาจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์/นโยบายเร่งด่วน ที่ต้องดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จสนองความต้องการของประชาชน ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) โดยการจัดทำโครงการสามารถจัดทำได้ในลักษณะเชิงรุก ที่คาดว่าถ้าไม่จัดทำโครงการแล้วอาจส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางในอนาคต และเชิงรับเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ความหมายของโครงการ

โครงการ หมายถึง กิจกรรมที่ถูกออกแบบขึ้นและนำไปปฏิบัติหรือทำงานเป็นเฉพาะ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ในการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายเฉพาะ และสามารถวัดผลได้ รวมทั้งต้องดำเนินการภายในระยะเวลา งบประมาณ ทรัพยากร บุคลากรที่จำกัด

• ข้อแตกต่างระหว่างโครงการกับงานประจำ

ประเด็น	โครงการ	งานประจำ
1. บริบท (context)	ยืดหยุ่น ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงได้ (Flexibility)	แน่นอน คงที่ (Static)
2. การเปลี่ยนแปลง (Change)	รวดเร็ว (Revolution)	ค่อยเป็นค่อยไป (Evolution)
3. แนวโน้ม (Trend)	การออกแบบ (Design)	ความสมดุล (Equilibrium)
4. วัตถุประสงค์ (Objective)	เฉพาะเจาะจง เรื่องใดเรื่องหนึ่ง (Specific)	เน้นความเท่าเทียม (Equality)
5. กลุ่มเป้าหมาย (Target)	ชัดเจน เฉพาะ (Specific)	ทั่วไป (General)
6. ขอบเขตการทำงาน	เอกเทศ ลักษณะเฉพาะ	ทำซ้ำ ๆ
7. ผลลัพธ์ (Outcome)	ประสิทธิผล (Effectiveness)	ประสิทธิภาพ (Efficiency)
8. ความเสี่ยง (Risk)	เผชิญความเสี่ยง & ความไม่แน่นอน (Risk & Uncertainty)	ไม่เสี่ยง & แน่นนอน (Not Risk & Certainty)
9. ทรัพยากร (Resource)	จำกัดตามวงเงิน	เพิ่มเติมได้
10. ทีมงาน (Teamwork)	เน้นจุดมุ่งหมาย (Goal)	เน้นบทบาท (Role)
11. ระยะเวลา (Time)	แน่นอน (กำหนดเวลาเริ่มต้น สิ้นสุด)	ไม่สิ้นสุด
12. สไตล์การทำงาน (Style)	กล้าเสี่ยง (Risk)	ใช้ประสบการณ์ (Experience)
13. ลักษณะการทำงาน	บูรณาการระหว่างองค์กร (Agenda Based)	กลุ่มภารกิจ (Functional Based)
14. การประเมินผล	วิเคราะห์ความคุ้มค่า	ติดตามการใช้จ่ายเงิน

องค์ประกอบและหลักในการเขียน โครงการอัจฉริยะ(Smart Project)

องค์ประกอบของโครงการ เกิดจากขั้นตอน ระบบความคิดที่เชื่อมโยง เป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่อง ดังนี้

ระบบความคิด	องค์ประกอบ
1. จัดทำโครงการอะไร	1. ชื่อโครงการ
2. ทำไมจึงจำเป็นต้องจัดทำโครงการ	2. หลักการและเหตุผล
3. ทำเพื่ออะไร	3. วัตถุประสงค์
4. ปริมาณที่จะทำเท่าไร	4. เป้าหมาย
5. ทำอย่างไร	5. วิธีการศึกษา
6. ทำแค่ไหน	6. ขอบเขตการศึกษา
7. ทำอะไรบ้าง	7. ขั้นตอนการดำเนินงาน (กิจกรรม)
8. ทำที่ไหน	8. พื้นที่ดำเนินการ
9. ทำเมื่อไร นานเท่าใด	9. ระยะเวลาดำเนินการ (วันเริ่มต้น วันสิ้นสุด)
10. ใช้ทรัพยากรเท่าไร และได้มาจากไหน	10. งบประมาณและแหล่งที่มา
11. ใครทำ	11. ผู้รับผิดชอบโครงการ
12. ต้องประสานกับใคร	12. หน่วยงานเครือข่าย หน่วยงานสนับสนุน
13. ผู้สนับสนุนให้สำเร็จ	13. กำหนดปัจจัยชี้วัดความสำเร็จ (Key Success Factor : KSF)
14. เมื่อเสร็จสิ้นโครงการแล้วจะได้อะไร	14. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
15. จะวัดผลสำเร็จโครงการอย่างไร โครงการคุ้มค่าหรือไม่	15. การประเมินผลตามตัวชี้วัด (Key Performance Indicator : KPI) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact)

หลักในการเขียนองค์ประกอบ ของโครงการ

1. หลักการและเหตุผล สำหรับการเขียนหลักการและเหตุผล ให้เขียนเหตุผลเชื่อมโยง แสดงความสำคัญและความจำเป็น ต้องจัดทำโครงการ โดยจะต้องเลือกโครงการที่สำคัญน่าสนใจ เหมาะสมและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ระดับภารกิจ ยุทธศาสตร์ระดับพื้นที่ นโยบายที่สำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล รวมทั้งมีความเป็นไปได้ทางด้านการตลาด เทคนิค การเงิน เศรษฐศาสตร์ ฯลฯ ตลอดจนสามารถวัดผลได้ ซึ่งโครงการอาจเป็น 1) ประเภทโครงการเชิงรุก (Proactive Project) และ 2) ประเภทโครงการเชิงรับ (Reactive Problem Project)

2. วัตถุประสงค์/เป้าหมาย การเขียนวัตถุประสงค์จะต้องตั้งคำถามว่า จะทำอะไร เพื่ออะไร ที่จะได้ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ที่สามารถวัดผลได้

หัวใจของการเขียนวัตถุประสงค์ ต้องยึดหลัก SMART ดังนี้

- 1) S = Specific ต้องชัดเจนและเจาะจงว่าจะทำอะไร
- 2) M = Measurable ต้องสามารถวัดผลได้
- 3) A = Aims มีเป้าหมายที่ชัดเจน
- 4) R = Realistic อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง
- 5) T = Time สำเร็จภายในกรอบเวลาที่กำหนด

3. วิธีการศึกษา/วิธีดำเนินการ (Methodology)

ผู้จัดทำโครงการต้องเลือกวิธีการศึกษาว่า เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ หรือการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการเลือกใช้เครื่องมือและโปรแกรม ในการประมวลผล

4. การประเมินความคุ้มค่าตามภารกิจภาครัฐ

- 1) ประสิทธิภาพ เปรียบเทียบผลผลิต (Output) กับ ปัจจัยนำเข้า (Input)
- 2) ประสิทธิภาพ เปรียบเทียบผลลัพธ์ (Outcome) กับ วัตถุประสงค์/เป้าหมาย (Objective/Target)
- 3) ผลกระทบ (Impact) ผลที่คาดว่าจะได้รับ (Return) เปรียบเทียบผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง กับผลกระทบที่ตั้งเป้าหมายไว้

สรุป

เทคนิคการจัดทำโครงการทั้งโครงการเชิงรุกและเชิงรับ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรม ดังนั้นการจัดทำโครงการจึงต้องกำหนดกรอบแนวคิด เชิงยุทธศาสตร์ที่สามารถคิดแบบองค์รวม (Holistic) เชิงบูรณาการ (Integration) คิดเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ คิดเชิงบวก ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนถึงสิ้นสุดโครงการ โดยเริ่มจากขั้นการกำหนดและออกแบบโครงการ การวิเคราะห์และประเมินโครงการ การปฏิบัติตามโครงการ การปรับปรุงโครงการเมื่อเผชิญความเสี่ยงจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เพื่อให้โครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ /เป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่สำคัญด้วย ทั้งนี้จะต้องกำหนดตัวชี้วัด ที่สนองความต้องการของผู้รับผลประโยชน์ ทั้งในระดับผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบที่ชัดเจน และสามารถประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการได้ตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการประเมินผล ที่สำคัญ กระบวนการจัดทำโครงการจะต้องสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และดำเนินการร่วมกันอย่างจริงจัง ●

SAFSA

ต้นแบบเครือข่ายความร่วมมือ สิ่งทอ และ เครื่องนุ่งห่ม แบบครบวงจร

สันธนา หิรัศักดิ์สกุล
สำนักนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา 2

SAFSA คืออะไร ?

SAFSA (Source ASEAN Full Service Alliance) เป็นโครงการความร่วมมือของสหพันธ์อุตสาหกรรมสิ่งทอแห่งอาเซียน (ASEAN Federation of Textile Industry : AFTEX) รวม 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย พม่า สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม โดยได้รับการสนับสนุนจาก US Agency for International Development (USAID) ภายใต้โครงการหลักคือ ASEAN Competitiveness Enhancement (ACE) Project ซึ่งรับผิดชอบโครงการโดย Nathan & Associates และสถาบันคีนันแห่งเอเชีย ซึ่งโครงการนี้ได้เริ่มเมื่อเดือนมิถุนายน 2552 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประเทศสมาชิกในอาเซียน (AFTEX) ให้เป็นศูนย์กลางการค้าและบริการของสิ่งทอและเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่ครบวงจร รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของผู้ซื้อในตลาดโลกได้ในลักษณะเครือข่ายพันธมิตรระหว่างผู้ผลิตสิ่งทอ โรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม และผู้ซื้อที่เป็นแบรนด์ระดับโลกโดยไม่ต้องผ่านเอเยนต์หรือคนกลาง

SAFSA มีหน้าที่และบทบาทอย่างไร?

SAFSA ทำหน้าที่เป็นศูนย์รวมสมาชิก เพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายระหว่างผู้ผลิตสิ่งทอ โรงงานตัดเย็บเครื่องนุ่งห่ม รวมทั้งผู้ซื้อรายใหญ่ โดย SAFSA จะทำหน้าที่เปิดรับสมัครโรงงานสิ่งทอ และโรงงานตัดเย็บชิ้นนำไปในอาเซียนเข้าเป็นสมาชิก จากนั้น SAFSA จะช่วยแนะนำให้โรงงานที่เป็นสมาชิกพิจารณาจับคู่เป็นพันธมิตรกันในลักษณะ “โรงงานเสมือนจริง” หรือ Virtual Vertical Factories (V V Fs) โดยแต่ละ V V F สามารถจับคู่ได้มากกว่า 1:1 เพื่อร่วมกันให้บริการแก่ลูกค้าอย่างครบวงจร

โดย SAFSA จะจัดเวทีประชุมพบปะระหว่างผู้ผลิตกับผู้ซื้อหรือผู้ประกอบการนำเข้ารายใหญ่ที่เป็นสมาชิก (SAFSA Global Forum) เพื่อให้ทุกฝ่ายบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งการประชุมดังกล่าวจะจัดขึ้นปีละครั้ง โดยประเทศสมาชิกในอาเซียนผลัดกันเป็นเจ้าภาพ นอกจากนี้ยังมีบริการให้คำปรึกษาแนะนำ จัดฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่สมาชิก ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก รวมทั้งจัดกิจกรรมให้สมาชิกได้พบปะเจรจาธุรกิจกัน เป็นต้น

SAFSA รวมพลังสิ่งทออาเซียน อย่างไร?

เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 ทุกประเทศจะกลายเป็นเขตการผลิตเดียวและตลาดเดียว (Single market and production base) จะมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรี สามารถดำเนินกระบวนการผลิตที่ไหนก็ได้ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรจากแต่ละประเทศทั้งวัตถุดิบ แรงงาน เงินทุน ฯลฯ โดยใช้จุดแข็งของแต่ละประเทศเป็นตัวขับเคลื่อน เช่น ไทยและอินโดนีเซียมีจุดแข็งในการผลิตผ้าผืน กัมพูชา ลาว เวียดนามมีจุดแข็งในการตัดเย็บ ส่วนสิงคโปร์หรือมาเลเซียมีจุดแข็งด้านการตลาด

การจับกลุ่มร่วมมือกันของสมาชิกอาเซียนภายใต้โครงการ SAFSA เป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับผู้ประกอบการสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มในอาเซียนได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากจะมีการรวมกลุ่มสมาชิก โดยนำจุดเด่นของแต่ละประเทศมาสนับสนุนเกื้อกูลกันในลักษณะการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ โดยในแต่ละเครือข่าย (Virtual Vertical

สิ่งทอเครื่องนุ่งห่มไทย ได้ประโยชน์อะไรจาก SAFSA

สำหรับการส่งออกสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มไทยไปยังตลาดอาเซียน นับตั้งแต่ปี 2553 มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณ 50% และการที่ยุโรปให้สิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) กับสามประเทศ คือ กัมพูชา ลาว และเวียดนาม กรณีใช้วัตถุดิบในอาเซียนผลิตสินค้าไม่ต่ำกว่า 40% สามารถส่งออกยุโรปได้โดยไม่ต้องเสียภาษี ยิ่งเป็นการกระตุ้นให้ประเทศผู้ผลิตเหล่านี้หันมาใช้ผ้าไทยมากขึ้น จึงเป็นโอกาสของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยซึ่งมีศักยภาพและมีการพัฒนาสิ่งทออยู่ในระดับแนวหน้าในกลุ่มสิ่งทออาเซียน นอกจากนี้ผลจากโครงการ SAFSA จะเพิ่มโอกาสขยายตลาดของสิ่งทอไทยจากจำนวนผู้บริโภคไทย 68 ล้านคน เมื่อรวมกลุ่มอาเซียนเข้าด้วยกัน ผู้บริโภคจะเพิ่มขึ้นเป็น 600 ล้านคน ซึ่งไทยจะได้เปรียบเพราะมีทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม การขนส่งสินค้าได้สะดวก และรวดเร็วเนื่องจากเป็นศูนย์กลางในภูมิภาค

จะเห็นได้ว่าโดยหลักการของ SAFSA สามารถช่วยเพิ่มจุดแข็งให้ประเทศสมาชิกได้ประโยชน์ร่วมกันในลักษณะ Win-Win Benefit ทั้งด้านลดต้นทุนการผลิต ต้นทุนการดำเนินธุรกิจเนื่องจากใช้ Facility ร่วมกันในเครือข่ายคู่ค้าหรือผู้ซื้อจะเกิดความเชื่อมั่นโดยนำหลักการและแนวคิดของ SAFSA มาประยุกต์เป็นต้นแบบในการรวมกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดเล็กของไทย (SME) โดยสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดภายในกลุ่มเสมือนหนึ่งเป็นโรงงานเดียวกัน เพื่อความอยู่รอด และสามารถตอบสนองต่อแนวโน้มนโยบายของผู้ซื้อ (Buyer) ที่ต้องการทำธุรกรรมกับผู้ผลิต (Supplier) รายใหญ่ โดยแต่ละโรงงานจุดแข็งของแต่ละขั้นตอนการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ จนกระทั่งจัดจำหน่ายมาเกือบลูกกัน การจับมือในแนวตั้ง (Vertical Cooperation) การรวมกลุ่มลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้ประกอบการในกลุ่มที่เป็น SME สามารถทำ Quick Response ได้ดีขึ้น

ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่ผู้ประกอบการสิ่งทอไทยไม่ว่าขนาดกลางหรือขนาดเล็กต้องออกมาพบปะเครือข่ายหรือรวมกลุ่ม โดยเริ่มในประเทศก่อนเป็นการฝึกซ้อมความสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อนเข้าสู่สนามใหญ่ระดับอาเซียนต่อไป ●

อ้างอิง : เว็บไซต์ www.SourceASEAN.com/safsa

Factories : V V Fs) จะมีผู้ประกอบการนำเข้าที่เป็นเจ้าของ Brand Name รายใหญ่เป็นสมาชิกด้วย การดำเนินการจะเชื่อมโยงตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ไปจนถึงปลายน้ำ เป็นการสร้างห่วงโซ่อุปทานข้ามประเทศ เพื่อร่วมกันให้บริการลูกค้าแบบครบวงจร

SAFSA สร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายได้อย่างไร ?

SAFSA ช่วยให้สมาชิกในเครือข่าย มีโอกาสได้ร่วมวิจัยและพัฒนาสินค้าได้ตรงกับความต้องการของลูกค้า ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้ซื้อรายใหญ่ได้ดียิ่งขึ้น ในขณะเดียวกัน SAFSA ยังมีการพัฒนาระบบมาตรฐานการให้บริการ และระบบตรวจสอบคุณภาพ (Audit) ทุกๆ 2 ปี ยกเว้นโรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน WRAP, BSCI หรือ SA 8000 แล้ว เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าโรงงานที่อยู่ภายใต้โครงการนี้ได้รับการรับรองมาตรฐานการให้บริการที่ได้คุณภาพและมีธรรมาภิบาล เชื่อถือได้ในระดับสากล

SAFSA เพิ่มส่วนแบ่งตลาดโลกอย่างไร?

เมื่อสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในกลุ่มประเทศอาเซียนรวมตัวกันเพื่อสร้างกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจแบบใหม่โดยนำเสนอความสามารถในการให้บริการแบบครบวงจร (Full Package) ซึ่งจะทำให้ลดขั้นตอน และลดระยะเวลาส่งมอบสินค้าให้สั้นลง มีการประสานความร่วมมือกันในกลุ่ม วางแผนร่วมกันในการทำตัวอย่างและต้นแบบก่อนการผลิต รวมทั้งการบริหารความเคลื่อนไหวของ Stock ร่วมกัน มีโอกาสรับรู้ความต้องการของผู้ซื้อ และเรียนรู้ที่จะพัฒนาบริการอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้การขยายตลาดไปสู่ประเทศที่ 3 หรือเพิ่มส่วนแบ่งในตลาดโลกมีความเป็นไปได้สูงขึ้น

70 ปี

กระทรวงอุตสาหกรรม

หม่อมราชวงศ์พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้บริหารข้าราชการสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม และจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชนร่วมกิจกรรมในงาน 70 ปี กระทรวงอุตสาหกรรม โดย สศอ. ร่วมออกบูธจัดแสดงนิทรรศการ 20 ปี สศอ. วันที่ 4 พฤษภาคม 2555 ณ โรงแรมเซ็นจูรี พาร์ค กรุงเทพฯ ●

แถลงข่าว "ดัชนีอุตสาหกรรมไตรมาสที่ 1 และเดือนมีนาคม 2555"

สศอ. จัดแถลงข่าว "ดัชนีอุตสาหกรรมไตรมาสที่ 1 และเดือนมีนาคม 2555" โดยมีนายวีรศักดิ์ ศุภประเสริฐ ผู้เชี่ยวชาญด้านการชี้แนะและเตือนภัยอุตสาหกรรม เป็นผู้แถลงฯ แก่สื่อมวลชน ณ ห้องประชุม 202 สศอ. วันที่ 27 เมษายน 2555 ●

เสวนาโต๊ะกลม "อุตสาหกรรมไทยจะรอดอย่างไร ภายใต้ต้นทุนที่สูงขึ้น"

สศอ. จัดเสวนาในหัวข้อ "อุตสาหกรรมไทยจะรอดอย่างไร ภายใต้ต้นทุนที่สูงขึ้น" โดยมีผู้บริหารจากสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, สมาคมอุตสาหกรรมทอผ้าไทย และสมาคมอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ไทยให้เกียรติมาเป็นวิทยากรร่วมเสวนา เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2555 ณ ห้องประชุม 601 สศอ. ●

สัมมนา Remanufacturing อุตสาหกรรม

สศอ. ร่วมกับศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดสัมมนาเรื่อง "Remanufacturing นัยต่อภาคอุตสาหกรรม" โดยมี นายพิชัย ตั้งชนะชัยนันต์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเป็นประธานเปิดงานฯ จัดขึ้น ณ ห้องแปซิฟิก 1 โรงแรมเดอะไทด์ รีสอร์ท จังหวัดชลบุรี วันที่ 11 พฤษภาคม 2555 ●

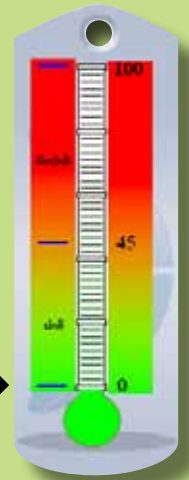

หลักการพิจารณา EWS-IE เทอร์โมมิเตอร์

EWS-IE เทอร์โมมิเตอร์เป็นเครื่องมือที่มีความสามารถในการชี้แนะภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเป็นระยะเวลา 2 เดือน แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ระดับปกติ และ ระดับผิดปกติ โดยระดับของเหลวในเทอร์โมมิเตอร์ คือ ค่าความน่าจะเป็น (%) ถ้ามีระดับตั้งแต่ 0.45 ของเหลวจะเป็นสีเขียว หมายถึง ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมอยู่ในเกณฑ์ปกติ หากมีระดับมากกว่า 45 ขึ้นไป ของเหลวจะเปลี่ยนเป็นสีแดง หมายถึง ภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมอยู่ในเกณฑ์ผิดปกติ

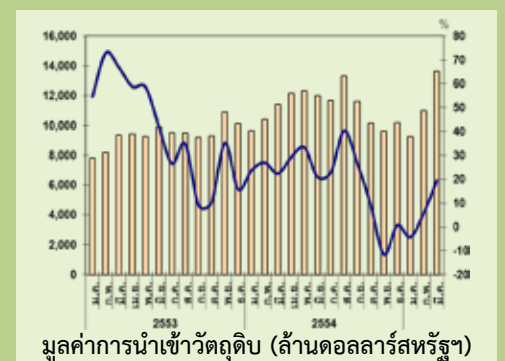
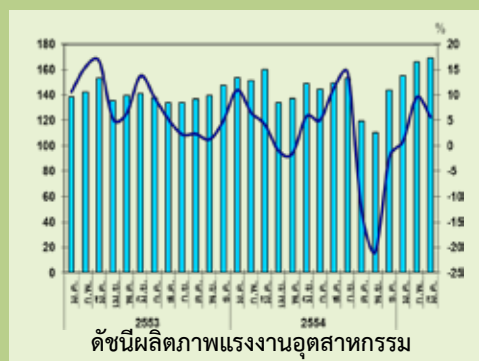
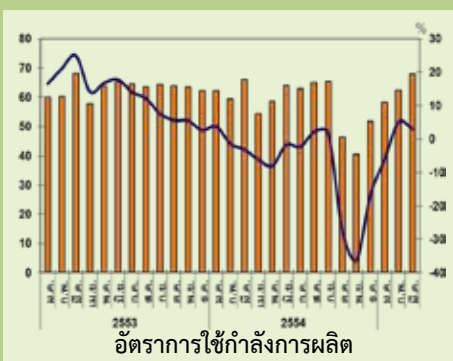
EWS-IE เดือนมิถุนายน 2555 ส่งสัญญาณปกติ โดยตัวแปรชี้แนะในระบบ EWS-IE มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ได้แก่ มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนและดัชนีการลงทุนภาคเอกชน โดยขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 24.9 และ 12.5 ตามลำดับ ในส่วนของมูลค่าการนำเข้าสินค้าทุนที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการนำเข้าสินค้าในกลุ่มเครื่องจักร อุปกรณ์ และเครื่องใช้ประกอบเป็นสำคัญ ซึ่งสัญญาณดังกล่าวสามารถคาดได้ว่าเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในเดือนมิถุนายนมีแนวโน้มดีขึ้นต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตามพบว่ายังมีตัวแปรชี้แนะที่ส่งสัญญาณการขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง คือ มูลค่าการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบและดัชนีการอุปโภคบริโภคภาคเอกชนเมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน โดยขยายตัวร้อยละ 3.7 และ 3.34 เนื่องจากปัญหาภาวะค่าครองชีพที่สูงขึ้นและภาวะปัญหานี้ในยุโรปที่อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของภาคเอกชน ●

	ปี 2554				ปี 2555				ที่มา
	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	ไตรมาส 1	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	
	1	2	3	4	1				
สถานการณ์ภาคการผลิตภายในประเทศ									
ดัชนีผลผลิต	187.7 (-2.1)	181.7 (-2.5)	195.3 (1.8)	124.6 (-34.4)	174.3 (-7.1)	158.8 (-15.0)	172.2 (-3.2)	192.0 (-3.2)	สศอ.
ดัชนีการส่งสินค้า	191.6 (0.3)	180.7 (-4.0)	203.5 (5.2)	130.6 (-32.7)	182.4 (-4.8)	162.2 (-11.3)	181.0 (-1.4)	204.0 (-2.1)	สศอ.
ดัชนีสินค้าสำเร็จรูปคงคลัง	185.0 (1.6)	186.1 (1.3)	197.5 (5.0)	175.0 (-5.8)	183.0 (-1.1)	181.0 (-3.3)	182.7 (-1.6)	185.1 (1.7)	สศอ.
ดัชนีแรงงานในภาคอุตสาหกรรม	118.9 (0.2)	116.2 (-0.4)	119.4 (-1.3)	106.3 (-11.7)	114.7 (-3.5)	109.1 (-7.4)	115.4 (-0.2)	119.6 (-2.8)	สศอ.
อัตราการใช้จ่ายการผลิต	62.6 (-0.3)	59.1 (-5.2)	64.5 (0.5)	46.3 (-26.9)	63.0 (0.6)	58.5 (-6.2)	62.5 (5.0)	68.1 (3.0)	สศอ.
สถานการณ์ภาคการผลิตโลก									
Global Manufacturing PMI	56.7 (1.1)	53.4 (-5.6)	50.2 (-6.1)	50.1 (-8.0)	51.2 (-9.8)	51.3 (-10.2)	51.2 (-10.8)	51.1 (-8.3)	JPMorgan
Global Manufacturing Output Index	58.2 (-1.2)	53.6 (-9.3)	50.2 (-8.6)	50.5 (-9.5)	52.4 (-10.0)	51.9 (-11.6)	52.6 (-11.0)	52.7 (-7.2)	JPMorgan
Global Manufacturing new orders Index	58.1 (-0.7)	52.2 (-10.4)	49.2 (-6.4)	49.2 (-10.0)	51.4 (-11.5)	51.7 (-13.4)	51.4 (-13.6)	51.1 (-7.1)	JPMorgan
Global Manufacturing Input Prices Index	74.9 (17.2)	66.6 (1.1)	56.9 (-0.4)	49.5 (-26.1)	55.4 (-26.0)	52.6 (-28.2)	56.7 (-25.4)	57.0 (-24.3)	JPMorgan
Global Manufacturing Employment Index	55.7 (8.4)	54.0 (0.8)	51.3 (-3.5)	51.0 (-4.6)	51.1 (-8.3)	51.0 (-7.6)	51.1 (-9.1)	51.2 (-8.1)	JPMorgan

หมายเหตุ: () หมายถึง อัตราการขยายตัว (%)

	ปี 2554				ปี 2555				ที่มา	
	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4	ไตรมาส 1	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.		
ตัวแปรชี้้นำเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรม										
ปัจจัยภายในประเทศ										
ด้านการผลิต										
มูลค่าการนำเข้าสินค้าวัตถุดิบ (ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	31,468.1 (24.2)	36,498.9 (27.6)	36,600.7 (29.9)	29,954.6 (-1.1)	33,857.9 (7.6)	9,240.6 (-4.2)	10,973.2 (5.6)	13,644.0 (19.4)	รพท.	
มูลค่าการนำเข้าสินค้าทุน (ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	12,342.4 (46.8)	11,882.7 (22.6)	12,922.3 (26.9)	11,444.9 (15.1)	14,078.3 (14.1)	4,038.2 (5.2)	4,470.0 (22.0)	5,570.2 (15.1)	รพท.	
ดัชนีชี้แนวโน้มวัฏจักรธุรกิจระยะสั้น	127.3 (6.5)	128.6 (8.3)	129.1 (6.6)	124.9 (1.5)	128.9 (1.3)	127.4 (0.7)	129.2 (1.1)	130.2 (2.0)	กระทรวงพาณิชย์	
ความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรม 3 เดือนข้างหน้า	114.1 (2.9)	113.6 (7.2)	103.8 (-10.4)	104.0 (-8.0)	107.8 (-5.5)	107.7 (-7.4)	106.3 (-10.0)	109.5 (1.4)	ส.อ.ท.	
ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน	202.5 (15.1)	206.8 (11.5)	206.0 (7.7)	193.4 (0.3)	215.0 (6.2)	199.0 (0.2)	218.5 (9.3)	227.6 (9.0)	รพท.	
ราคาน้ำมันดิบ	93.5 (18.9)	102.2 (31.4)	89.7 (18.0)	94.0 (10.5)	102.9 (10.0)	100.3 (12.4)	102.2 (15.4)	106.2 (3.2)	EIA	
อัตราแลกเปลี่ยน บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ	30.6 (-7.0)	30.3 (-6.4)	30.1 (-4.6)	31.0 (3.4)	31.0 (1.5)	31.6 (3.3)	30.7 (0.0)	30.7 (1.1)	รพท.	
อัตราแลกเปลี่ยนบาท/100 เยน	37.1 (2.5)	37.1 (5.7)	38.8 (5.3)	40.1 (10.4)	39.2 (5.5)	41.0 (10.9)	39.2 (5.4)	37.2 (0.7)	รพท.	
อัตราแลกเปลี่ยนบาท/ยูโร	41.8 (-8.2)	43.5 (5.9)	42.6 (4.4)	4.8 (2.5)	40.6 (-2.7)	40.7 (-0.3)	40.6 (-3.2)	40.6 (-4.6)	รพท.	
ด้านการบริโภค										
ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค	18.9 (-20.9)	19.4 (20.7)	29.6 (31.3)	21.2 (-13.4)	24.3 (29.0)	24.2 (19.2)	25.8 (33.7)	23.0 (35.3)	กระทรวงพาณิชย์	
ดัชนีอุปโภคบริโภคภาคเอกชน	138.8 (4.3)	139.8 (4.3)	139.6 (4.2)	137.3 (1.2)	144.5 (4.1)	140.7 (1.9)	147.1 (6.6)	145.6 (3.7)	รพท.	
รายได้เกษตรกรที่แท้จริง	135.1 (40.0)	91.0 (21.9)	81.8 (1.6)	155.0 (-5.8)	115.6 (-14.4)	135.3 (-15.8)	105.9 (-15.3)	105.7 (-11.7)	คำนวณโดย สศค. ข้อมูลจาก สศก.	
ด้านตลาด										
ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET)	999.8 (36.0)	1,069.6 (38.8)	1,039.6 (13.7)	998.5 (-0.9)	1,147.2 (14.7)	1,084.0 (12.4)	1,160.9 (17.5)	1,196.8 (14.3)	ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	
ปัจจัยต่างประเทศ										
ดัชนีชี้นำเศรษฐกิจสหรัฐฯ	100.8 (1.2)	100.6 (0.8)	100.1 (0.3)	100.3 (0.1)	101.1 (0.3)	100.9 (0.2)	101.1 (0.3)	101.3 (0.4)	OECD	
ดัชนีชี้นำเศรษฐกิจญี่ปุ่น	100.7 (0.9)	100.5 (0.5)	100.3 (0.3)	100.4 (0.1)	100.9 (0.2)	100.7 (0.1)	100.9 (0.2)	101.1 (0.4)	OECD	
ดัชนีชี้นำเศรษฐกิจยูโร	101.5 (1.3)	101.1 (0.5)	100.3 (-0.6)	99.7 (-1.6)	99.6 (-1.9)	99.6 (-1.9)	99.6 (-1.9)	99.6 (-1.98)	OECD	
ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคสหรัฐฯ	73.1 (-1.1)	71.9 (-2.8)	59.6 (-12.7)	64.8 (-9.1)	75.5 (3.3)	75.0 (1.1)	75.3 (-2.8)	76.2 (12.9)	University of Michigan	
ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคญี่ปุ่น	40.0 (0.3)	34.8 (-18.6)	37.9 (-10.5)	38.1 (-5.9)	39.6 (-1.0)	39.6 (-3.6)	39.1 (-3.7)	40.1 (4.7)	ESRI	
ดัชนีความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจยูโร	106.4 (9.2)	104.6 (4.6)	97.5 (-4.8)	92.6 (-11.6)	93.3 (-12.3)	92.8 (-12.0)	94.0 (-12.1)	93.2 (-12.7)	EUROSTAT	

หมายเหตุ: (---) หมายถึง อัตราการขยายตัวเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า (%)